

BORBA ZA OSAMOSVOJITEV INDIJE OD ANGLIJE

KAJ NAMERAVA ANGLEŠKA VLADA V TEJ KRITIČNI SITUACIJI

Religiozni značaj nacionalističnega gibanja proti
indijski vladi Velike Britanije

Gandhijeva taktika pasivne resistance. — Bojkot Indij-
cev proti angleškemu izdelkom. — Solni monopol. —
Naredbe vlade za cenzuriranje tiska.

Velika Britanija je prevzela vajujo tudi lokalne zbornice, administracijo Indije l. 1858, nato še indijski kongres, ki pred tem pa jo je imela East India kompanija. Indijo si je podjarmila polagoma, nekaj z vojnami z drugimi imperialističnimi državami, nekaj z zvezami, ki jih je sklepala z indijskimi princji, nekaj pa z in vazijami. Utrdila si je tam svojo indijsko vladno, investirala velike vsote v razne naprave, začela izrabljati prirodne vire, in razvijala trgovino z milijoni prebivalcev indijskega polotoka. Sicer je napravila za Indijo tudi precej dobrega, toda tudi to le v svojem interesu. Uvedla je mnoge zdravstvene naredbe in naprave ter z njimi zelo omejila, takorekoč odpravila kužne bolezni, katere so se nekoč širile iz Indije po vsej Aziji in Evropi. Prepovedala je gotove barbarske verske običaje, razne "žrtve", zgradila mnogo šol, cest, kanalov in železnice, toda vse to ne izbršuje dejstva, da je Velika Britanija osvojila Indijo v svojo korist.

Površina Indije je tolikšna kakor Evropa. Prebivalcev ima okrog 320.000.000. Čudno je, da more mala Anglija z nekaj tisoč svojih uradnikov ter vojakov držati Indijo v svoji oblasti že toliko let, in ni izgleda, da postane še tako kmalu samostojna. Indijci, ki se ponajšajo s par tisoč let staro civilizacijo, so v modernem procesu industrializacije zastali, kakor npr. Kitajci. Stare verske tradicije jih silno ovirajo v gospodarskem in kulturnem razvoju, svojih ver pa se Indijci drže kot klošč. Nad 200.000.000 jih pripada brahmanizmu, mohamedancev je 70.000.000, budhistov 10.000.000, ostali pa pripadajo raznim drugim konfesijam. Indija ni ne po plemenu, ne jezikovno in ne versko enotna. Njeno prebivalstvo se je delilo v kaste po gospodarskih in verskih stopnjah: v najvišje družbo, v vladajočo, ki so živeli v umazanosti in bedi. Kaste so sicer izgubile nekaj svoje nekdane izrazitosti, toda še obstoje. Vere so še vedno nereformirane, razen v kotlikor so prepovedani gotovi obredi, ki so stali človeška življenja. Tudi vdov ne smejo več živih pokopavati ali jih žgati. Ta tradicija ni še docela odpravljena, ker angleška oblast ne more kontrolirati življenja in običajev v vsaki vasi.

Gibanje za osamosvojitve Indije je živelo že dolgo pred vojno, glavno moč pa je dobilo tekom in po svetovni vojni. V vojni so podjarmljena ljudstva izprevidela, da angleška premoč ni tako silna kakor so preje domnevali. V namenu, da Indijce pomiri, jim je Anglija veliko obljubljala in tudi nekaj koncesij jim je dala. V administraciji jim je dovolila precej odgovornih mest, toda uradniki so morali biti seveda lojalni. Polagoma je začela u-

vajati tudi lokalne zbornice, nato še indijski kongres, ki pa je brez legislativne moči.

Nacionalistom, katerih program je neodvisnost Indije, načeljuje mahatma Gandhi, ki ga milijoni Indijcev časte za svetnika. On ni propagator nasilja. Pred par tedni so začeli nacionalisti pod njegovim vodstvom po določenem načrtu s pasivno resistenco, ki znači, ne plačevati sol, ki jo ima angleški monopol, nego jo naj prebivalstvo ob morju izdeluje samo ter prodaja v notranjost. V glavnem znači ta pasivna resistenca odrekavanje vsakega sodelovanja z angleškimi oblastmi, razen tega pa jih ovirati pri njihovem poslu kolikor največ mogoče. Npr., uradnik se napoti iz svojega stanovanja v urad. Pride ven, pa vidi, da leži pred njegovim avtom cela vrsta ljudi. Ne umaknejo se, in ako jih neče povoziti, se mora vrniti v hišo. Gandhi, ki je do prošle nedelje lahko svobodno potoval, potem pa so ga aretirali, je hodil pol nag po deželi in pridigal svoj nauk o pasivni resistenci, nagovarjal ljudstvo, naj prelomi zakon o angleškem solnem monopolu, in da naj ne kupuje ničesar, kar je bilo izdelano v Angliji ali v angleških tovarnah v Indiji. Potoval je in predel. Vao Indijo skuša pripraviti, da zavrne tovarniška oblačila ter se ogrinja v obleko iz domačega platna, da za s tem usoden udarec angleški tkalniški industriji.

Angleška vlada je pred meseci naznanila, da skliče proti senci vseindijsko konferenco, na kateri se bo razpravljalo o reformah v administraciji Indije. Med tem ko so mohamedanci, domači potentati, trgovski sloji in tudi liberalci za udeležbo na konferenci, so nacionalisti zahtevali, naj vlada jasno pove kaj jim namerava dati. S povečanjem avtonomije se ne zadovoljijo, nego samo s popolno neodvisnostjo. Izgleda pa, da dobi Indija statut dominjona, kakor ga ima Kanada, Avstralija, Irska ter Južna Afrika.

In angleška delavska vlada? Mnogi jo kritizirajo, ker nima (Nadaljevanje na 7. strani.)

AKO
vam je
naročnina na
'Proletarca'
potekla,
obnovite jo
čimprej

KRIMINALNO POSTOPANJE Z JETNIKI

Skozi prošlih par let se dogajajo v ameriških jetnišnicah pogosto izgrede. Jetniki se upirajo brutalnemu postopanju in neznošnim razmeram. Večina ječ ima nesposobno vodstvo — službe se namreč oddajajo kot "politične nagrade". Od vsot, ki so v proračunih namenjene za nakup hrane in v druge potrebne svrhe za oskrbo jetnikov, gre mnogo v kanal korupcije. Državne in federalne ječe so vse prenatrpane. V izgrelih jetnikov v ječah raznih držav so jih stražniki ter miličarji mnogo pobili in še več do nezvesti pretepli.

Eden najgrših madežev v sistemu ameriških ječ pa je katastrofa, ki se je dogodila dne 21. aprila ponoči v ohijski državni ječi v Columbusu. V požaru, ki je objel gotove dele zaporov v omenjeni ječi, je zgorelo 320 jetnikov, katere bi se lahko rešilo, če bi bila uprava kos svoji nalogi. V preiskavi je bilo dognano, da je warden P. E. Thomas za svojo službo nesposoben, da so se stražniki izkazali v požaru večinoma za strahopetce in bežali, namesto da bi odklonili celice ter izpustili jetnike na dvorišče jetnišnice. Poleg onih, ki so zgoreli ali bili zadušeni v celicah, je bilo okrog 250 drugih toliko obžganih ali pa nezvestnih od duševnega dima, da so bili poslani v bolnišnico. Mnogi ostanejo pohabljeni, nekateri so opeklinam podlegli pozneje. Warden Thomas zvrta krivdo na državo, ker ne zgradi večje, modernije ječe, kajti ta je bila zgrajena za 1.200 jetnikov, natrpanih pa je v nji trikrat toliko. Na sliki so rakve, zložene pred ječo, v katerih so žrtve kriminalne zanikrosti jetnišnične uprave. Po požaru so bili rešeni jetniki toliko razkačeni, da so skozi več dni ob vsaki priliki demonstrirali proti upravi, ki je zakrivila smrt njihovih tovarišev.

PRIHODNI ZBOR JSZ. BO IMEL VELIKO UDELEŽBO

Nad 60 delegatov in članov odborov pride v Detroit.
Zbor se bo vršil v Slovenskem delavskem domu.

Do 5. maja je prijavilo delegate za osmi redni zbor JSZ. štirindvajset klubov, deset organizacij Izobraževalne akcije in tri konference. Sodeč po dosedanjih prijavah bo štel nad 60 članov. Po številu udeležencev bo to največji zbor JSZ. v povojni dobi.

Volitve delegatov se vrše do 15. maja.

Pennsylvansko konferenco J. S. Z. bo zastopal na zboru John Terčelj, vzhodno-ohijsko Nace Zlemberger in illinoisko-wisconsinso Joseph Radeli. Ohijska (clevelandsko okrožje) ga je izvolila v nedeljo 4. maja, toda ime nam še ni sporočeno.

Iz Minnesota pride John Kobi in iz Kansasa Joseph Pillich. O slovenskih domovih in njihovem pomenu bo poročal Joseph Skuk, o pevskih in dramskih zbiorih Mary Ivanush, o čitalnicah in knjižnicah Anna Mahnich, o delu med mladino Herman Rugel, Andrew Grum in John Rak, o našem žemstvu v socialističnem gibanju Angela Tich, o agitaciji med hrvatskim in arabskim delavstvom Peter Kokotovich, o akciji za dom JSZ. in Proletarca Frank Zaitz, o agitaciji po naselbinah Joseph Snoy itd. Po vaškem poročilu bo razprava. Spored zborja je na 7. strani v tej številki, ravno tako seznam delegatov.

Zbori JSZ. so za naše ljudstvo velike važnosti. Na njih se urejajo načrti za prosvetno in agitacijsko delo po naselbinah. Člani zborov JSZ. so trenirani v raznih aktivnostih in vodilne osebnosti v naprednih organizacijah.

Zborovanje bo v Slovenskem delavskem domu. Prvi večer zborja bo banket, drugi večer koncertni program, in v nedeljo večer zabava.

Nazadovanje nemških komunistov

S tem, da komunisti vedno gonijo svoje pristaše na ulice in vprizarjajo brezkoristne revolucije, izgubljajo vedno več pristašev. V "Prometni družbi" Veleberlina so se vršile nedavno volitve v obratne svete: od 22.000 glasov so dobili komunisti 6317 (pri lanskih volitvah 10.747), svobodna, amsterdamska organizacija pa 10.641 (5934). Od 30 obratnih svetnikov dobi amsterdamska 16 (12), komunisti pa 7 (14). V delavskem svetu so si pa pridobile svobodne organizacije od 30 sedešev polovico, to je 15 (proti prejšnjim 9), komunisti pa 9 (proti prejšnjim 17). — "D. P."

Milijone dolarjev za in proti prohibiciji

Kongresnik Geo. H. Tinkham si je vzel v sedanjem senatnem zaslišanju zagovornikov in nasprotnikov prohibicije na piko metodistične cerkve, katere je porabila v propagandi za 18. amendent nad 67 milijonov dolarjev. Nekateri cerkveni možje, med njimi škof James Cannon od iste cerkve, po Tinkhamovem zatrdilu niso ravnali z ogromnim fondom ravno pošteno, in v propagandi za prohibicijo so se posluževali tudi podkupovanj, ker je bilo to pač v soglasju z geslom "namen posvečuje sredstva".

Zanimivo je, kako lahko se v tej deželi dobi milijone dolarjev za gluposti, in kako neradi dajo tisti, ki posedujejo te milijone, kak cent povišanja k plačam delavcem.

Južna Afrika dala volilno pravico ženskam

Parlament južnoafriške Unije je sprejel postavbo, s katero določa, da imajo v bodoče pravico glasovati v parlamentarnih volitvah in v provincijalne zastope tudi ženske v starosti od 21 let. 73 poslancev je glasovalo za in 34 proti.

Bolnišnica za milijonarje

V New Yorku je bila nedavno otvorena bolnišnica za milijonarke bolnike. Stala je \$4.250.000. Opremljena je kakor najrazkošnejši hotel z dodatnimi ugodnostmi.

NEMSKI VETERANI OBIŠČEJO GROBOVE PADLIH ROJAKOV V FRANCIJI

Meseca avgusta pride v Francijo deset tisoč nemških veteranov, da obiščejo na zapadnih bojiščih grobove svojih padlih tovarišev, ki so dali življenje "za kajzerja, vero in domovino."

Francoška vlada je imenovala poseben odbor, ki bo poskrbel nemškim veteranom — slovesen sprejem. Določeno je, da bo predsedoval ceremonijam prijateljstva med Nemci in Francozi zunanji minister Aristide Briand.

Ako bi bili prijatelji tudi l. 1914, pa ne bi bilo toliko tisoč grobov nemških vojakov v Franciji, in milijone ljudi, ki jih je ugonobila vojna, bi lahko kaj užilo od življenja. Sistem, ki omogoča barbarstvo, kateremu pravimo vojna, je ogabnost, ki jo je treba odpraviti — čim prej, toliko boljše za človeštvo.

Avstralija proti prisilni vojaški službi

Avstralija, ki ima delavsko vlado, ne goji militarizma kakor ga imajo posebno evropske dežele in sedaj tudi Zed. države. Prisilne vojaške službe v Avstraliji ne bo, je rekel Albert H. Green, ki je vojni minister v delavski vladi. Avstralska armada bo znižana na 35.000 mož. Stroški za armado so temeljito zmanjšani.

Tudi v Kanadi se ne briga jo za usodo brezposelnih

Zbornica v Ottawi je dne 9. aprila z 99 proti 81 glasovom odklonila predlog delavskega poslanca A. A. Heapsa, da se federalna vlada loti akcije za odpravo brezposelnosti. Premier King je dejal, da je to stvar posameznih provinc. In mala večina je bila istega mnenja.

Nadvojvoda Leopold v neprilikah

Ce bi habsburška monarhija še obstojala, bi imel nadvojvoda Leopold (na desni na tej sliki) lepo palačo in pred njo častno vojaško stražo. Ljudstvo bi videlo v njemu cesarsko osebo ter mu izkazovalo velike časti. Ker pa je monarhija razpadla, je umoral tudi nadvojvoda v svet. Nastanil se je v New Yorku, kjer živi precej bivših ruskih, avstrijskih in nemških aristokratov. Da dobi sredstva, je posredoval pri prodaji biserne ovratnice, ki je cenjena na \$400.000, a je bila prodana za malenkostno vsoto \$80.000. Ovratnica je bila posest njegove sete nadvojvodinje Marije Terezije, in ta je obvestila oblast v New Yorku, da Leopold od nje ni imel pooblastila prodati njene dragulje. Časopisje je dobilo s tem material za "zanimivo novico". Policiji je nadvojvoda dejal, da ni državljan nobene države in da nima nobenega poklica. Na sliki na levi je njegov odvnetnik Ferdinand Pecora.

DELAVSKI PREPOROD

Velike prvomajske manifestacije v Ameriki

Napredovanje socialistične stranke je bilo letos razvidno tudi v njenih prvomajskih manifestacijah, katerih se je udeležilo tisoče delavcev. V New Yorku in drugih mestih po vzhodu so se vršili veliki prvomajski shodi. V Chicagu se je dogodilo prvič po vojni, da je avditorij Delavskega liceja na Kedzie in Ogden Ave. ljudstvo ne samo napolnilo, nego je moralo veliko ljudi oditi. Značilno je to tudi raditega, ker so se istočasno vršile druge socialistične prvomajske priredbe v raznih krajih mesta, in vse so imele dobro udeležbo. Prvič po vojni se je vršil prvomajski shod socialističnih in liberalnih dijakov čikaške univerze, na katerem je govoril med drugimi tudi Clarence Senior, tajnik soc. stranke. Nad 500 dijakov je bilo prisotnih.

Izseljevanje iz Jugoslavije

Izseljeniški komisariat v Zagrebu je zbral statistične podatke o izseljevanju iz Jugoslavije. Od 1. januarja do konca decembra 1929 je šlo iz nje 18.189 izseljencev. V Argentino jih je šlo 6788, v Zedinjene države 4792, v Urugvaj 1168, v Kanado 4030, v Brazilijo 636, v Cile 279, v Avstralijo 205 itd. V evropske države je šlo lani 15.194 izseljencev iz Jugoslavije in sicer v Francijo 9064, v Belgijo 3349, v Nemčijo 1183, v Luksemburg 948, na Holandsko 546 itd.

Škoda, ki jo povzročijo kom leta požari

V letu 1929 so napravili požari v Zedinjenih državah na poslopljih in blagu \$422.215, 128 škode, kakor izkazuje statistika zveze zavarovalnic. Največ požarov povzroči nepaznost in malomarnost.

ŠTEVILKE GOVORE

PROLETAREC je dobil meseca aprila 1930 več naročnine, kot isti mesec v prejšnjih štirih letih in istotako več za oglase. To je v teh časih res na predek in znak, da cirkulacija Proletarca raste.

Sledeče številke pokazujejo, da so naši agitatorji pridno na delu:

Leto	Naročnina meseca aprila	Leto	Za oglase sprejeto aprila
1926	\$419.90	1926	\$ 91.50
1927	438.89	1927	97.65
1928	374.35	1928	167.35
1929	494.72	1929	166.23
1930	509.15	1930	395.16

Ako bomo napredovali z dohodki v tej meri, pride Proletarec kmalu v položaj, ko se bo izplačeval z naročnino in oglašji in s tem bodo dani pogoji za nadaljno povečanje ter izboljšanje lista.

V prvih štirih mesecih tega leta smo napredovali od lanskega na naročnini \$348.78, in na oglašji \$146.53, skupaj \$495.31. Naročnina in oglašji prvomajske številke tu niso všteti, ker vodimo zanjo posebne račune.

Razlika med dohodki na naročnini in oglašji med tem in prošlim letom prve štiri mesece je sledeča:

Naročnina			Oglašji		
	1929	1930		1929	1930
Januar	\$ 334.40	\$ 440.80	Januar	\$ 195.60	\$ 304.03
Februar	327.10	629.80	Februar	224.90	85.60
Marec	456.00	381.35	Marec	216.93	165.40
April	494.72	509.15	April	166.23	395.16
Skupaj	\$1,612.22	\$1,961.10	Skupaj	\$ 803.66	\$ 950.19

Agitatorji, ki so se zavzeli, da v tem letu razširijo Proletarca kakor še nikoli ni bil, zagotavljajo, da bodo storili vse v svoji moči za nadaljno povečanje cirkulacije in računajo na velike uspehe vzlic brezposelnosti, ki tare tisoče naših delavcev. Zavedajo se, da je Proletarec potreben učitelj in zato hočejo, da ima čimvečjo avdienco.

O vzhodno-ohijski konferenci JSZ.

Piney Fork, O. — Konferenco JSZ. za vzhodni Ohio in W. Va., ki se je vršila v nedeljo 27. aprila na Piney Forku, je otvoril njen tajnik Jos. Snoy. Za predsednika je bil izvoljen Nace Ziemberger, za zapisničarico pa Albina Kravanja. Zastopanih je bilo pet klubov in tri društva. Izobraževalne akcije s 50 zastopniki in gosti. Med prisotnimi smo videli poleg mladih aginij sodrugov tudi stare bojovnike kot so John Rebol (Bridgeport), Matth Tušek in J. Bergant (Power Point), Skof (Barton), J. Kotar itd.

To je bila v povojnih letih najboljša konferenca, na kateri se je pesimizem umaknil volji za delo in pa veri v bodočnost delavskega gibanja pod socialistično zastavo.

Razprava je bila obširna tudi o vprašanju premogarske unije. Konferenca se je z navdušenjem izrekla za reorganizirano U. M. W. pod vodstvom Howata in Germerja in to stališče bo zastopala po naselbinah ter agitirala zanjo. Njen delegat bo na prihodnjem zboru JSZ. v Detroitu predlagal, da naj Proletarec agitira zanjo z vsemi močmi.

Mnogo se je razpravljalo tudi o kampanji za razširjenje Proletarca. S. Tušek je izjavil, da mu zaposelnost ne dopušča, da bi mogel osebno agitirati za pridobivanje naročnikov, ali pomagati bo gnočno kolikor največ mogoče. Na njegov predlog se je pobiralo v podporo listu prostovoljne prispevke, ki so znašali \$14.29.

Tajnik konferenčne organizacije Jos. Snoy je podal zelo lepo poročilo o njenem delu, o agitaciji za naš tisk in o konvenciji ohijske soc. stranke v Clevelandu, na kateri je bil kot delegat naše Konferenca, oziroma kluba v Bridgeportu.

Na tem zborovanju bi imel govoriti tudi Fr. Bender od reorganizirane U. M. W., ki pa je pismeno sporočil, da ne more priti radi smrti v družini.

Za tajnika je bil ponovno izvoljen Joseph Snoy, ki je zelo naglašal željo, da se bi ga razbremenilo tega posla. Ker pa je zanj zelo sposoben in ga vestno vrši, so ga zborovalci hoteli, da uradno zopet sprejme.

Za delegata, ki bo zastopal to zvezo na prihodnjem zboru JSZ. v Detroitu, je bil izvoljen naš stari bojovnik pionir Nace Ziemberger.

Prihodnja konferenca se bo vršila na Blaine in ob enem se ob tej priliki priredi tudi piknik v prid konferenčne blagajne.

Zborovalcem je klub v Piney Forku preskrbel južno, ki sta jo pripravile sodruginji Uršula Strajnar in Margareta Zaveršnik. Več o konferenci bo razvidno iz zapisnika.

Poročevalec.

Klub št. 1 in dvorana S. N. P. J.

Chicago, Ill. — Na redni seji kluba št. 1 JSZ. dne 30. aprila 1930 je bilo med drugim sklenjeno sledeče:

Ker intrige proti klubu št. 1 radi njegovega najemanja dvorane SNPJ. na Silvestrov večer ne ponehajo, in ker se nam zdi poniževalno, da se bi ukvarjali z njimi, se dvorani SNPJ. na omenjeni večer odrekamo, društvo Francisco Ferrer pa ima s tem zaželeno priliko, da jo prevzame.

Naj tu pojasnimo, da je bil klub št. 1 od začetka dvorane SNPJ. izmed slovenskih organizacij njen najboljši odjemalec. Na Silvestrov večer je najemal 12 let, in razen tega na mnoge druge datume. Plačal je tej dvorani že do pet sto dolarjev najemnine na leto. Za 31. decembra 1929 mu je bila odvzeta od strani omenjenega društva s sodelovanjem hišnišice, kateri mu je izdal kontrakt 15 mesecev naprej, vsi pa so postopali v vednosti, da jo na ta dan najema klub redno decembra ali januarja vsako leto za celo sezono naprej, in so ga hoteli s tem "prihiteti".

To postopanje je obsodila večina upravnega odbora SNPJ., glavni odbor pa je z veliko večino, kakor je razvidno iz zapisnika, sklenil, da se vsled nebižniškega in neetičnega postopanja dotični kontrakt razveljavi in se da dvorano v našem klubu, kot običajno, kar pa se ni izvršilo, ker sta hišnik in glavni predsednik smatrala, da bi to ne bilo pravilno. Društvo Francisco Ferrer je zadevo predložilo potem osmi redni konvenciji s pritožbo proti sklepu kl. odbora. Konvenciji preiskovalni odtsek je po zaslišanjih poročal delegaciji, da je do dvorane na omenjeni datum naš klub res upravičen kot njen redni najemnik in predlagal apel na društvo, da stvar izravna brez pritiska spora z umumom s klubom. Predlog je bil prejet brez opozicije. Društvo ga ni upoštevalo.

Nam je v zadoščenje to, da je konvencija potrdila pravilnost našega stališča ne da bi kdo delegatov ugovarjal, in da nam je gl. odbor na eni svojih sej pred konvencijo z veliko večino glasov priznal pravico do dvorane na gotov datum, na katerega jo stalno najema.

Naš klub je imel v dvorani SNPJ. mnogo lepih priredb — koncerte, predstave, predavanja itd., ki so bile v čast in ponos klubu ter njegovemu prostornemu delu, v korist dvorani ter tudi v prid jednoti. Ako klubovi sovražniki mislijo, da s takim ruvanjem dvorani SNPJ. gnočno ali moralno koristijo, jim pravico do takega mnenja ne odrekamo, toda bodli se z njimi za dvorano ne bomo.

Nam je zelo žal, ker se moramo s to afero ukvarjati pred javnostjo, toda krivda ni prav nič naša. Vsled namigavanj v dopisih v Prosveti in vsled napadov v nekem drugem listu smo bili prisiljeni povedati javno, kaj je na stvari.

Končno se pojasnimo našim prijateljem in drugim, katere znanja, da je naš klub najel dvorano za prihodnjega 31. decembra drugje.

Peter Bernik, tajnik kluba št. 1 JSZ.

Frank Zaitz, organizator.

Načelna izjava JPZS in svoboda osebnega prepričanja

Ta in naslednji članek sta bila poslana v objavo "Obzoru", ki je glasillo J. P. Z. Sloga, ki pa ju ni prišlo. V opravičevanje navaja, da so to stvari, "ki spadajo v področje stranke". Objavljam članek v Proletarcu v informacijo čitateljem, da izprevidijo, ali je stališče urednika "Obzora" pravilno ali nepravilno in dali se taki članki tičejo J. P. Z. Sloga — ali pa samo "stranke". Anton Zorman.

O takih in enakih načelnih izjavah, kakor si jo je naša J. P. Z. Sloga osvojila od početka, se je že toliko pisalo in opetovano povdarjalo njih smisel, da je skoraj res nevhvaležen posel, da moramo o tem ponovno govoriti. Naši člani in čitatelji sploh, ki so že dalj časa v Ameriki in so vsaj površno sledili takim polemikam in razpravam, stvar razumejo tako kakor je! Ugotoviti pa moramo, da si uredništvo našega glasila tolači našo načelno izjavo na prav čuden način; in če bi mu morali verjeti, — to se pravi, če bi člani ne imeli svojega razuma — potem bi nas prav v kratkem privedli tja,

Dodilek nezastavljenih bogastev

Na sliki je mladi William Willock, ki je podčeloval sto dvajset milijonov dolarjev, in njegova soročnica, ki je bila prej služkinja pri njegovi materi. Prejinja služkinja Catherine McCormick pa ga toži za četrto milijona dolarjev odškodnine, ker je prelomil obljubo, da jo poroči.

Willock ni delal še nikoli v življenju. K svojim milijonom ni ničesar prispeval. Spravili so jih na kup tisoč jeklarskih delavcev, ki ne prejema niti toliko plače, da bi mogli živeti vsaj blizu takozvanega ameriškega standarda. Sistem, ki dopušča, da morajo stototiči, ki delajo, živeti v pomanjkanju, medtem ko se bogataški nedelavniki kopeljejo v razkožju in so obdani z bogastvi, za katere nimajo nobenih zaslug, je ne samo krivičen, nego blaznost.

V hiši, ki je na tej sliki, stanuje upravitelj Willockovega posvetstva v Syosetu, L. I., kakor se Willock zateka, kadar se utruji v mestu.

kjer bi našo napredno in svobodno mišljenje res zatajili na ljubo reakciji.

Naša načelna izjava pravi med drugim: — "Zveza jamči članstvu osebno svobodo verskega, etičnega in političnega prepričanja." ... Nikjer pa naša načelna izjava ne prepoveduje posameznim članom, kakor tudi skupinam propagirati gnočno ali moralno koristijo, jim pravico do takega mnenja ne odrekamo, toda bodli se z njimi za dvorano ne bomo.

Reakcionarna želja, s katero bi se prepovedalo vsako osebno izražanje v političnem smislu v krogu naše organizacije, je bila sicer predlagana na zadnji konvenciji. Predlagatelj jo je na diplomatičen način mislil vtihoapiti kot amandment k naši načelni izjavi. Za take nazadnjaške "policijske težnje" konvencija ni bila godna. Ogromna večina delegacije je določila, da se obdrži svobodno in demokratično načelno izjavo nepokvarjeno. In tako ima urednik glasila za jamčeno osebno svobodo, kakor jo imamo tudi mi, to je, — da se svobodno izražamo in propagiramo to, kar smatramo potrebnim.

Razlika med naprednim članstvom, konvencijo ter urednikom je velika! "Obzor" propagira svoje ideje in nazore "nepristranosti", ali kakor pravi temu ameriško ljudstvo, "nepolitično politiko"; nasprotno pa našemu članstvu dopoveduje, kakor da mi nimamo pravice do izražanja svojih idej o stvareh političnega značaja. Uredništvo vidi v naši načelni izjavi "zlate" besede le za se, za nas pa ima drugačno mero! Prošla konvencija je sprejela nekatere resolucije in sklepe, kateri dajejo smernice naši organizaciji za v bodoče; te resolucije niso osebna zadeva, temveč volja in želja konvencije kot vrhovne inštanče J. P. Z. Sloga! V njih se priporoča članstvu, da naj se organizira tudi strokovno in politično, ter na ta način združeno udeležijo svoje težnje. S tem bi pomagalo pokretu, ki stremi spreminiti krivični kapitalistični sistem v pravičnejšo človeško družbo.

"Obzor" nam strašansko zaмери, ker smo zadnje zapisali, da bi koristilo, če se bi naše glasilno zavzelo pisati več o ameriških vprašanjih ter problemih s posebnim ozirom na delavski razred. Tega se nismo bali povedati in nas ni prav nič aram in niti strah pred članstvom, ker ima dovolj vsakdanjih bridkih izkušenj. Našemu članstvu se naj po nazorih urednika o takih stvareh sploh ne govori, ker to je preveč socijalistično! (?) V našo organizacijo naj se take stvari ne vlačijo; mi naj se ne ukvarjamo z vsakdanjimi problemi in socijalnimi vprašanji, katere nas naravnost zadevajo in se pri vsaki kretiniji z njimi srečavamo! Naše članstvo naj pred vsem tem za se ne ukvarjamo z vsakdanjimi problemi in socijalnimi vprašanji, katere nas naravnost zadevajo in se pri vsaki kretiniji z njimi srečavamo! Naše članstvo naj pred vsem tem za se ne ukvarjamo z vsakdanjimi problemi in socijalnimi vprašanji, katere nas naravnost zadevajo in se pri vsaki kretiniji z njimi srečavamo!

vršno delo, in ogromna brezposelnost — to je baš v sedanjosti dobi nedvomno najboljše težnje hiba ali bolezen današnjega sistema, ki zadene vedno le delavca. Poučevanje delavstva o vzrokih in izvorih posledic današnje uredbe — to je nedvomno glavna in kulturna naloga vsakega delavstvu naklonjenega časopisa, posebno takega, ki hoče biti glasnik organizacije, katero tvori po ogromni večini delavstvo! Po nazorih našega brata urednika bi bilo to seveda "lajanje na luno" ...

Iz Clevelanda

V Clevelandu smo imeli 1. maja velik strah, da se dogodi revolucija. Ves policijski aparat je bil mobiliziran. Otroci so 1. maja šli v šolo brez policijskega varstva na križiščih. Policaji, ki so druge dni navadno brez količkov, so jih ta dan imeli. Rabiti jih ni bilo treba.

V komunistični paradi je bilo okrog 600 oseb, vključevši o troke, kakih 10,000 oseb pa jih je opazovalo s trotarjev. Imeli so tudi govore na Public Square. Federalno rezervno banko, ki je vzlic temu imenu le privatna svojina, so stražili vojak. Kdo jim je dal povelje, sedaj ko to pišem še ne vemo. Vemo pa, da federalni vojak, posebno od marine corps (mornarska infanterija) ne smejo brez povelja predsednika U. S. ali mornaričnega tajnika stražiti privatne banke. Vojske Zed. držav se pošlje šele kadar odpove moč občinske, mestne ali okrajne policije ter državne milice. Menda so mislili, da je Cleveland Nicaragua ali Haiti. Če greš v službo vojne mornarice, ti obljubljajo, da boš videl svet, če pa vstopiš v mornarično pehoto, boš pohajal okrog federalne rezervne banke. So take your choice.

Socialisti smo proslavljali prvi maj v Slovenskem narodnem domu. Culi smo petje "Zarje", "Vilharja", zbora Young Peoples Socialist League in enega češkega pevskega društva. Predsedoval je s. Mandelkorn. Med govorniki sta bila Jos. Martinek in Norman Thomas. S. Thomas je dejal, da je že skrajni čas, da ameriško delavstvo prične praznovati delavski praznik prvega maja, ki ima res značaj delavskega praznika. Omenjal je mater Jones, ki je 1. maja praznovala svoj stoti rojstni dan, in njene zasluge v bojih za pravice delavcev. Obsojal je Hooverja, ker je imenoval na izpraznjeno mesto v vrhovnem sodišču reaktivnega jurista Parkerja, ki se je s svojimi prejšnjimi sodnimi izreki izkazal za zagriženega sovražnika organiziranih delavcev. Sploh je že sistem vrhovnega sodišča nesmiseln, ker daje devetim od predsednika imenovanim sodnikom pravico razveljavljati zakone, ki jih sprejemajo od ljudstva izvoljeni poslanci.

Thomas je nadalje dejal, da je rojen v državi Ohio, ki je odgovorna za smrt 320 jetnikov, kateri so zgoreli ali bili zadušeni v državni ječi v Columbusu. To je sramota za državo. Državni jetničar, ki se istotako piše Thomas, se ne bo opral z izgovori, kajti tudi nanj pade odgovornost.

O Mussoliniju je dejal, da ima organizirane črne srajce, da prepevajo himno fašizma, mi pa organizirajmo mladino pod rdečim praporom za socializem. Govoril je tudi o brezposelnosti, vprašanju javnih naprav ter privatne lastnine istih, o socialnem zavarovanju ter o raznih drugih problemih. Govoril je tudi predstavnik črnec, zastopnik Napredne zveze črnec, ki je protestiral proti imenovanju Parkerja v vrhovno sodišče, ker odreja črnecem volilno pravico v južnih državah.

Frank Barbič.

Prvomajska slavnost kluba št. 1 JSZ.

Prvomajska slavnost kluba št. 1, ki se je vršila v dvorani SNPJ., je bila vzorna prireditel. Mladina je bila zastopana v velikem številu. Angleški govor je imel strankin tajnik Clarence Senior, slovenskega Joško Oven, v srbohrvaščini pa je govoril Geo Maslach. Igral je mladinski tamburaški zbor srbskih sodrugov "Budučnost". "Sava" je zapela Socialistično in par drugih pesmi, John Rak je deklamiral v angleščini "To Labor" in Angela Tich "Vprašanje delavki".

Drugi del programa je tvorila Bernard Shawova enodejanka "Annajanska, the Bolshevik Empress". Vloge so imeli John Rak, John Kochevar, Katherine Beuk, Frank Buric in Jim Jachino.

Avdijenci je program, ki je bil končan ob 11. zvečer, zelo ugajal; po sporedu se je vršila eno uro plesna zabava. Udeležba je bila dobra.

Priredba kluba JSZ. na West Allisu

West Allis, Wis. — Klub št. 180 JSZ. priredi v soboto 31. maja v F. Kraljevi dvorani na Sherman St. domačo zabavo, na katero je vabljeni vse naše občinstvo.

V tej naselbini je v teku kampanja za gradnjo slovenskega avditorja. Polovica eventuelnega prebitka te veselice se porabi za nakup delnic.

Iz tega razloga se bodo prostovoljni darovi v prid prireditve hvaležno prejemali. Za obisk se klub priporoča članstvu kluba št. 37 kakor vsem drugim rojakom in rojakinjam.

Vstopnina za moške je \$1, za ženske 50c; otroci v spremstvu staršev so vstopnine prosti.

V naertu je, da nastopijo ob tej priliki tudi govorniki, o čemur bo poročano pozneje.

Odbor.

Osmi redni zbor

J. S. Z.

se vrši 30.-31. maja in 1. junija v

Detroitu. Mich.

Vsak klub, vsaka konferenca in vsaka organizacija, ki je pridružena Izobraževalni akciji J.S.Z. naj bo zastopana s svojim delegatom.

VOLITVE DELEGATOV SE

VRŠE DO 15. MAJA

Udeležencem 8. rednega zbora J. S. Z.

Osmi redni zbor, ki se bo vršil dne 30.—31. maja in 1. junija v Detroitu, Mich., bo v dvorani Slovenskega delavskega doma.

Vsa pisma in brzojav, ki bodo tekom zborovanja poslani zboru, naj bodo naslovljeni Slovenske Workers' Hall, 437 Artillery Ave., Detroit, Mich.

V spodnji dvorani bo preakrbljeno za potrebo članom in članicam zbora.

Pripravljalni odbor v Detroitu je pridno na delu in se trudi, da bo stvar lepo urejena in upamo, da bodo delegatje me nam zadovoljni in se počutili kakor doma.

Stanovanja bodo preskrbeli, in če ima kdo v tem oziru kak poseben želje, kje bi rad stanoval, naj nam javi. Pišite na podpisane.

Joseph Devjak, 7929 Witt St., Detroit, Mich.

O koncertu "Save"

Chicago, Ill. — Zadnji koncert pevskega zbora "Sava" v tej sezoni se je vršil v nedeljo 27. aprila v dvorani ČSPS. Otvorjen je bil s Socialistično, ki jo je zapel mešan zbor. Po zdravni govor je imel Fr. Alesh. Moški kvartet (Louis Zele, D. J. Lotrich, A. Miško in C. Pogorelec) je zapel dve pesmi, ženski kvartet (Anna Hribar, Frances Saitz, Mimi Rojina in Frances Vider) dve, trio (Louis Zele, D. J. Lotrich in J. Kochevar) dve angleški ter eno slovensko, mešan zbor je zapel večkrat narodnih pesmi, in pa "Dobro jutro" (A. Schwab). Slednjo je spremljala na klavir Mary Muha in na gosli Ralph Muha ter Paul Schmidt. To skladbo je zbor zapel res fino, in moč ji je dala tudi krasno spremljanje na gosli. Omenjenima je treba priznati, da dobro obvladata svoje instrumente.

V drugem delu je bila vzprijorjena opereta "Kovačev študent" v treh dejanjih. Vlogo kovača je imel Anton Garden, njegovo ženo Meto je predstavljala Anna Miško, njunega sina Janeza John Kochevar, pošnega sela Zana Joseph Gerbaj, njegove sodelce Kroka, Zejka in Mucka pa Louis Zele, Donald J. Lotrich in Anton Medved. Petje je bilo dobro naštudirano, igralci so tipe pogodili in radi tega je šala v igri avdijenci zelo ugajala.

Zborovodja je bil Jacob Muha. — P.

O tem in onem

Forest City, Pa. — Pričakovali smo, da pridejo s spomladjo boljše razmere, ali delodajalci so zakrknjeni in se nič ne žurijo, da bi povečali obrat. Celo zimo se je delalo jako slabo. Ena kompanija je obratovala svoj roj par dni na mesec, druga pa je obrat pred par meseci popolnoma ukinila. Ker tukaj druge industrije ni, je brezposelnost toliko občutna, da je vzela ljudem veselje za vse drugo. Kulturnih aktivnosti ni.

Skozi postni čas je bilo tu zelo mirno — nobene priredbe

in zabave nismo imeli. Tudi seje postajajo nekam dolgočasne, ker so člani prežeti skrbjo v borbi za obstanek. Le seje kluba so še zmerom živahne in tudi udeležba na njih je boljša. Od kar se jih udeležujejo tudi članice, je enoličnost klubovih sej izginila. Do nedavna smo jih imeli vsako drugo nedeljo popoldne, v bodoče pa se bodo vršile ob 7. zvečer.

Računali smo na kako večjo prvomajsko prireditev, pa smo morali idejo opustiti radi slabih razmer. — Tony Zaitz.

Socializem je edina pot v rešitev

Milwaukee, Wis. — Svetovni položaj v gospodarskem in političnem oziru ni bil nikdar tako težaven kakor sedaj, oziroma, kakor je bil zadnje mesece. Težke probleme se je reševalo ali skušalo reševati tudi poprej, v vseh dobah zgodovine, ker krivični družabni red prenaša le zmedo in vsestranske težkoče. Toda razvoj kapitalizma v mednarodno silo je povzročil kaos, kateri mora privedi prej ali slej do neizogibnega poloma.

Dan na dan čitamo razprave o reševanju tej težkih problemov in o prizadevanjih za dosego sporazuma v tem ali onem vprašanju ter ugotovitev teh ali onih nasprotstev.

Buržoazija, ali bolje, vladajoči razred, sklene danes tu, jutri tam zveze, pogodbe in dogovore, napiše kopo dokumentov s podpisami "velikih mož", katerih velikost se popolnoma ujema z zastarelostjo njihovih idej. Povsod skuša vladajoči razred ublažiti nasprotstva, povsod skuša odpraviti posledice, toda nikdar pa ne skuša vsaj ublažiti vzrokov nasprotstev.

Vse razprtije, ki izvirajo iz narodnostnih, političnih ali gospodarskih vzrokov, so posledica napačnega družabnega reda, kateri je že preživel svoje dobo in se mora umakniti novemu. Preosnoviti se mora, ako se hoče odpraviti zla, katera povzroča.

Razne organizacije se bore npr. proti jetiki in jo skušajo omejiti ter končno odpraviti, toda nikdar pa se te buržoazne organizacije ne lotijo onega, kar to strašno bolezen povzroča, to je, dolg delavnik, slaba stanovanja, nezadostna hrana in v mnogih ozirih nevednost. Kakor v prvem, tako je tudi v tem oziru boj, katerega vodi buržoazija, le navidezen, površen, ker se bavi samo s posledicami, ne pa z vzroki.

V Ameriki imamo naprimer problem brezposelnosti. Okrog 6 milijonov oseb je stalno brezposelnih in poleg teh imamo še one, kateri so od brezposelnih odvisni. Na drugi strani imamo nadprodukcijo na vseh straneh. Pa prepevajo buržoazni in seveda tudi laži-delavski časopisi psalme o reformah, toda jedra se nikdar ne dotaknejo.

To vprašanje reši lahko samo z delavskim duhom prežeta postavodaja. Skrajšanje delavnika je prvo sredstvo, nadalje pokojnina za stare delavce in delavke ter odprava otroškega dela. Za dosego tega je potrebno, da delavstvo izvoli v postavodaje poslance iz svojih vrst, v ta namen pa se mora

izobraziti v duhu razrednega boja in se politično kakor tudi gospodarsko razredno organizirati. Te resnice nam ne povedo ne kapitalistični in tudi ne laži-delavski časopisi. Pravih seveda ne moramo obsojati, ker vrše samo dano jim naloge, druge pa moramo obsojati, ker izkoriščajo ljudsko nevednost, kakor moramo obsojati ljudstvo samo, ki te zastrupljavalce podpira in jim omogoča obstanek.

V Evropi nimajo samo brezposelnosti, temveč tudi še sto drugih nadlog. Narodnostna vprašanja, vprašanja mej, carine, oboroževanja itd. Sedaj se piše o nameravani zvezi med Nemčijo, Avstrijo in Italijo. Na drugi o zvezi med Francijo in balkanskimi državami, o strahu Anglije pred Rusijo, katera ogroža njene kolonije, kakor ogroža tudi kolonije drugih veslesil. Povsod na vseh straneh carinska vojna, zatiranje narodnostnih manjšin, beda, pomankanje, propalost in vrh vsega tega, blazno oboroževanje.

Ako bi ne bilo v Londonu delavske vlade, bi imperialisti že to leto napadli sovjetsko Rusijo in ako bi ne bilo v Nemčiji, Franciji, Avstriji in Čehoslovakijski mogoče socialdemokratske stranke, bi skupna imperialistična drhal že davno korakala proti severu, oborožena do zob. To bi bil pohod — za rešitev "demokracije" — pod katero stradamaj in umirajo danes milijoni v Evropi.

Združitev Nemčije in Avstrije bi pomenila gospodarsko ojačanje obeh dežel ter velikanske gospodarske prednosti za balkanske države, toda kapitalistična nasprotstva tako združenje onemogočajo.

Italija zatira narodnostne manjšine in naši kakor tudi nemški narodnjaki pretakajo bridke solze o zaslužjenih bratih če jim pove, da je rešitev tega vprašanja mogoča edino potom socializma, pa te bodo opljuvali.

Da, odpraviti moramo predvsem vzroke, pa bomo odpravili posledice. Vsa narodnostna nasprotstva so posledica krivičnega sistema, kapitalizma, kateri jih ne more odpraviti, ako noče priti sam s seboj v nasprotstva in sam sebi škodovati.

Avstrijska ustava, sprejeta pod vplivom socialdemokratov, določa popolno enakopravnost za vse narodnostne manjšine; Slovenci na Koroskem uživajo večje svobodščine kakor njih bratje v lastni domovini. In avstrijski Slovenci so v ogromni večini člani socialdemokratske tranke in zametujejo narodnjaško farizejstvo.

Sovjetska Rusija ima veliko število raznih narodov, katerih vsaki je deležen popolne pravice razvoja v kulturnem, političnem in gospodarskem oziru. V sredini Rusije se nahaja nemška sovjetska republika; imajo jo tudi Belorusi ter vsi drugi narodi in rodovi. V Rusiji ne poznajo narodnostnih bojev, ker so vzroki zanje odpravljene.

Socializem pomeni rešitev vseh perečih vprašanj, ki danes mučijo človeštvo. Kadar bo delavstvo to spoznalo, bo prišla zanj rešitev in svoboda.

Član soc. kluba št. 37.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Radi zaostalega dela, ki se je nakupilo v času pripravljane gradiva za majsko številko, nam za to številko ni bilo mogoče urediti vseh dopisov. Priobčimo jih prihodnjič. Dopisnike prosimo, da nam to ne priliko oprostite.

Nekateri so nam poslali poročila in naznanila za objavo v prvomajski izdaji, toda so prišla ko je bila že v tisku, oziroma dotiskana.

Neobjavljeni članki, črtice in opisi, ki so bili prirejeni za priobčitev v jubilejni-prvomajski številki, bodo objavljeni v regularnih izdajah. V tej je med drugim A. Kristanov članek o slovenski književnosti. Izkaz prispevkov v podporo jubilejni številki bo v drugi izdaji, izkaz poslanih naročenj pa eno pozneje.

Poročilo iz Blaine

Dne 19. aprila sem se udeležil veselice druš. SNPJ. na Blaine. Na tej prireditvi je govoril tudi Frank J. Bender, predsednik distrikta št. 6 U. M. W. Obrazložil je pomen reorganizirane unije rudarjev in apeliral na prisotne, da se ji pridružijo. Za svoja izvajanja je žel burno odobravanje. Zatem je s Mike Smerdu predstavil podpisane. Govoril sem o agitaciji za unijo in o delu za napredek v naših naselbinah. Priredba se je lepo razvijala.

Kar bi bilo od naših ljudi na Blaine želeli, je, da bi dali klubu več aktivnosti. Če bo delaven, bodo s tem povečale aktivnosti tudi v društvi in v splošnem.

Bilo je poročano, da ima klub št. 11 v Bridgeportu akcijo za ustanovitev pevskega zbora. Priglasilo se je že mnogo kandidatov v zbor. Z vajami se namerava pričeti po klubovi prireditvi 10. maja. Vai, ki jih veseli petje in so pripravljeni sodelovati, so vabljeni na pristop.

V soboto 10. maja vprizori klub št. 11 v slovenski dvorani na Boysvillu Molekovo dramo "Poročna noč". Igralci se pridružejo, da bodo to igro, ki je največja, kar smo jih še imeli na našem odru, lepo vprizorili. Govori se, da pridejo na poset te predstave tudi rojaki iz Pa.

Ker je večina zahtevala domačo godbo, ji bo ustrezno. Dobili smo štiri muzikante, ki znajo igrati v zadovoljstvo naših ljudi.

Članstvo tega kluba navadno poseja vse priredbe. Ker se je potrudil, da da občinstvu lepo predstavilo, pričakuje velike udeležbe.

Joseph Snoy.

Za "Proletarca"

Bon Air, Pa. — O delavskih razmerah ne bom poročal, ker je pač znano, kakšne so. Veseli me pa, ker sem se pričel, da so v zvezi s slabim časom naši delavci ohranili dobro voljo pomagati Proletarcu in socialističnemu gibanju.

Ko sem dobil polo iz urada Proletarca v svrhu nabiranja naročnikov in prispevkov za prvomajsko-jubilejno številko, sem sklenil, da poskusim. Vsakdo, kogar sem vprašal, je prispeval brez da bi ga bilo treba siliti. Tudi druš. št. 162 SSPZ. je prispevalo \$3. Nabral sem okrog \$20. Imena so bila priobčena v izdaji z dne 24. aprila.

Tudi s priredbami smo aktivni v teh krajih. Dne 27. aprila je imelo veselico društvo št. 254 SNPJ. v Slovenskem domu v Bon Airu, dne 3. maja pa je imel majsko slavnost klub JSZ. v Izobraževalnem domu na Franklinu.

Ignac Groznik.

Shodi premogarjev v vzhodnem Ohiju

Bridgeport, O. — Reorganizirana U. M. W. je priredila v teh krajih več shodov, ki so imeli v splošnem dober poset in vzbujajo veliko zanimanje med premogarji. Govorniki so bili Frank J. Bender in John Walker iz Lore City, ter Ed Michael, predsednik Hocking Valley distrikta, nadalje Oscar Ameringer, Adolf Germer in drugi. Ustanovilo se je število lokalov reorganizirane U. M. W. in kjer jih še ni, so v procesu ustanavljanja.

Vsa znamenja kažejo, da bodo rudarji tega revirja kmalu v veliki večini v prenovljeni U. M. W. Več poročila pošljem v eno prihodnjih številki.

Joseph Snoy.

Članstvu kluba št. 1 v obvestilo

Peter Bernik, tajnik kluba št. 1 JSZ, se je preselil na 2453 S. Central Park Ave. Upoštevajte v bodoče ta naslov. Njegova telefonska številka je Lawndale 3625.

Zapisnik seje eksekutive

J. S. Z.

dne 4. aprila 1930.

Prisotni Fr. Alesh, F. Godina, F. A. Vider, Fr. Zaitz, B. Novak, D. J. Lotrich, John Olip, tajnik Chas. Pogorelec, Andrew Miško, Angela Tich, Frank Margolje, Mary Udovich in gosta J. Rak ter J. Turk. — F. S. Tauchar se je oprostil, ravno tako Geo Maslach in Peter Kokotovich.

Za predsednika izvoljen Lotrich.

Zapisnik prejšnje seje sprejet kot čitan.

Dopisi. — Pismo kluba št. 27 glede naročila za majsko izdajo in razmer, ki so odločevali pri naročilu, se sprejme na znanje.

John Kobi je sporočil, da je pripravljen sprejeti referat na prihodnjem zboru. Sprejela sta tudi Andrew Grum in Herman Rugel. Drugi sporoči definitivno do prihodnje seje.

Poročilo tajnika. — Delegate so izvolili do zdaj klubi v raznih naselbinah, katerih seznam se objavlja v listu. Izgleda, da bo ta zbor imel izredno dobro reprezentacijo.

Glede sedeža zbora je glasovalo za Detroit 368 članov, za Chicago 60 in Waukegan 14. Glasovanja se je udeležilo 60% članov. (Rezultat v podrobnostih je bil priobčen v Proletarcu z dne 10. aprila.)

Glede zbora so priprave v teku tako od detroitskih sodelavcev kakor tudi v uradu. Več o tem bomo čuli na prihodnji seji.

Poročilo se sprejme na znanje.

Sledi diskuzija o referatih za zbor. Tajniku se priporoča, da naj korespondira s poročevalci naprej, in v slučaju, da

bi kdo nominiranih ne mogel sprejeti, se izvoli drugega na njegovo mesto.

Izobraževalna akcija.

Tajnik Pogorelec je poročal, da je v Izobraževalni akciji do datuma te seje prijavilo včlanjenje okrog sto organizacij, med njimi deset angleško poslušajočih društev. Za vloge, igre ali za kako sodelovanje so se od prošle seje obrnili na to ustanovo druš. št. 104 SNPJ., West Allis, Wis.; klub št. 45, Waukegan, Ill.; pevski zbor Sava, Chicago. Razen teh korespondiramo v svrhu informacij radi prireditve z več drugimi društvi.

Od prošle naše seje so prijavile včlanjenje k Izobraževalni akciji še sledeče organizacije: Dramsko društvo "Soča", Strabane, Pa.; Pevski zbor "Svoboda", Detroit; druš. št. 15 JPZS., Milwaukee, Wis.; klub št. 115 JSZ., Detroit, Mich.; druš. SNPJ.: št. 70, Akron, O.; št. 254, Bon Air, Pa.; št. 364, Laferty, O.; št. 388, Purglove, W. Va.; št. 8, So. Chicago (poslalo je članarino za prošlo leto); Sunflower, št. 609, Arma, Kans.; Spirit of St. Louis, št. 659, St. Louis, Mo.; Adria, št. 575, Ely, Minn.; Forest Lakes, št. 636, Ely, Minn.; Young Americans, št. 564, Detroit, Mich.; društva SSPZ.: Gorenjec, št. 104, Chicago, Ill.; št. 10, Moon Run, Pa.; št. 174, Purglove, W. Va.

Pričakujemo še nadaljnjih prijav. Vsa društva, pripadajoča tej ustanovi, so bila pismeno povabljeni, da izvolijo delegate za naš detroitski zbor.

Poročilo sprejeto na znanje. Poročilo nadzornega odbora o finančah se sprejme. Podrobnosti o računih bodo podane tudi prihodnjemu zboru.

Sklenjeno, da naj bo Andrew Miško na prihodnjem zboru zastopnik prosvetnega odseka.

Sklenjeno, da JSZ. naroči 500 izvodov prvomajske številke in se jo razpošlje v kraje, kjer bi mogla v naši agitaciji največ koristiti.

Sklenjeno, da se B. Novaku poveri nalogo, poizvedeti, če je mogoče dobiti za delegate prihodnjega zbora na železnica znižane vožnje cene.

Na vprašanje urednika in na predlog A. Udoviča se zaključuje, da se v jubilejni številki priobči slika eksekutive.

Zaključek seje.

OBISK SMRTI.

Bridgeport, O. — Dne 21. aprila je tu preminul rojak John Kovačič, oče žene Josipa Snoya. Star je bil 63 let. Zapušča sorprogo ter osem odraslih hčera in enega sina. Bolehal je več let. Osem ur pred smrtjo je bil še pokonci. Zelo se je navduševal za reorganizirano UMW. pod Howatovim vodstvom in se zanimal zanj do zadnjega. Bil je tudi eden ustanoviteljev druš. št. 13 S. N. P. J. in njegov večkratni predsednik. Blag mu spomin! —

Poročevalec.

(Ta dopis je zakasnel, ker v jubilejni številki tokrat nismo priobčili dopisov. Ured.)

INSOMNIJA PREMAGANA Z ŽELODEČNO TONIKO

"Winnipeg, Man., Canada, 21. marca. — Uspeh prve steklenice Trinerjevega grenkega vina je izvrsten. Mirno spanje se mi je vrnilo in odvaljani organi delujejo redno. A. Brezner." Čemu trpeti?

TRINERJEVO GRENKO VINO

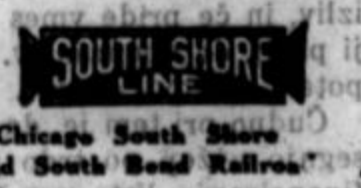
Je želodečna tonika priporočena od mnogih zdravnikov. Jemljite je redno v malih količinah in vaše želodečne nerednosti bodo izginile. V vseh lekarnah. Vzorec zastoj od Jos. Triner Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill. — Dept. 27.

V poslite domače ljudi

GRADITE ZA BLAGOSTANJE

Nikoli boljše prilike kot sedaj!

POTA, PO KATERIH dospete lja

"Trije tički"

burka v treh dejanjih, vprizori

DRUŠ. "FRIENDLY CITY"

ŠT. 684 S. N. P. J.

v soboto 17. maja v Slov. del. domu na

MOXHAM-JOHNSTOWN, PA.

Vstopnina 50c za osebo. Pričetek ob 8. zvečer

Po igri prosta zabava in ples.

Igra Korelcov-Korbarjev orkester.

Vljudno vabimo rojake v Johnstownu in okolici, da nas posetijo v obilnem številu. Zabava in postrežba bo prvovrstna za vse. Veselični odbor.

List za interes delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskarna Družba, Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. — Inocemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by The Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.

Established 1906.

Editor Frank Zeits

Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address.

PROLETAREC

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Telephone: Rockwell 2864.

546

PO NAŠEM PRAZNIKU

Svoj praznik Prvi maj je članstvo naših klubov dostojno praznovalo — s prireditvami, kjer je bilo mogoče, drugod, kjer jih tiranija bossov ne dopušča, pa je bilo z nami v duhu.

Prvomajsko-jubilejna številka Proletarca, ki je izšla 1. maja, je bila triumf na polju jugoslovanskega delavskega tiska, in bila je krasen prispevek k 25-letnici Proletarca.

JSZ. in njeno glasilo je rezultat napora mnogih. Na svoje delo v prošlosti smo ponosni. Toda naša pot vodi v bodočnost. Ozrli smo se nazaj, da smo pregledali sadove svojega truda, sedaj pa z delom zopet naprej.

PRIHODNI ZBOR J. S. Z.

Mnogi sodrugi so bili prošle tedne zaposleni z delom za prvomajsko-jubilejno izdajo Proletarca in s pripravi za prvomajске manifestacije. Oboje so uspešno izvršili.

Sedaj je pred nami VIII. redni zbor JSZ. Delajmo za njegov uspeh z enako vnetostjo. Potrebno je, da bo imel veliko udeležbo in da bo s svojimi načrti in sklepi za bodoče delo obrnil kazalec na pot naglega napredovanja. Kar se tiče socialistične stranke v celoti, dobiva njen urad od povsod optimistična poročila. Kakor stranka sama, ima tudi njena JSZ. pogoje, da krene v toke večjih živahnosti.

Ropanje pod krinko posredovalnic za službe

Navada je, da družba obsoja le takozvana nelegalna ropanja, vzlic dejstvu, da se največ ropa pod varstvom zakonov, oziroma tako, da so tatovom in grafterjem z zakoni ne more do živga. Seveda, če bi bili sodniki res prijatelji ljudskih interesov, in če bi bili poslanci ljudski predstavniki, ne pa aparat kapitalistične politike, bi se takemu ropanju tudi pod sedanjimi zakoni napravilo nagel konec.

American Association for Labor Legislation je izdala brošuro, v kateri je ponatisnjeno poročilo posebne komisije o izrabljanju brezposelnih delavcev od strani privatnih posredovalnic za službe v New Yorku. In New York ni edina država, kjer jemljejo pijavke, ki operirajo privatne posredovalnice, brezposelnim zadnje petake.

Proces je sledeči: Posredovalnica za službe ti preskrbi delo, za kar ji plačaš petak, desetak ali več — odvisno je od dela, ki ga boš opravljal. Delal boš kak teden dni, mogoče dva, pa te odslowe. In na tvoje mesto bo ista posredovalnica poslala drugega, denar, ki ga dobi za "posredovanje", pa deli z bossi, in dostikrat celo s podjetniki. Slednje velja za manjše firme.

V omenjeni brošuri so podani dokazi, v kako velikem obsegu se krađe delavcem, seveda povsem "legalno", pristradane ali pa izposojene dolarje. Socialistična stranka poziva svoje lokale v vseh mestih, naj nabirajo proti privatnim posredovalnicam dokaze, katere bo potem uredila v statističnem smislu in napravila na zakonodaje primeren pritisk, da se to zlo odpravi.

SPAKA ALI POLITIKA?

Spaka je, kadar kakšna skupina ustanovi list, v katerem naznani, da bo služil edino kulturi, da v njemu ne bo mesta osebnim bojem, ne politiki, pa ima politiko vseh barv, katere že boljše nese, priobči vsak oštariški izliv, in če pride vmes še kaka prismođa, se ji pusti, da oponaša sv. Urha in tistemu dajo potem naslov "dopis".

Čudno pri tem je, da se dobe ljudje, ki posegajo v žep po trdo prislužene dolarje za financiranje lista zmešane politike in laži-prosvete.

Svojega znanja ne more človek pomnožiti z uganjanjem, ampak le z učenjem.

Gibanje za neodvisnost Indije se širi hitreje in v večjem obsegu, kot je računala indijska angleška vlada. Dasi je voditelj tega gibanja, mahatma Gandhi, propagator proti vsaki nasilni taktiki, mu je velike množice nemogoče kontrolirati. V izgrelih postane nasilna in v bojih s policijo je bilo več oseb ubitih. Precej vodilnih propagandistov upora proti angleški nadvladi Indije je bilo aretiranih. Na tej sliki sta dr. Manilal Kothari (ne levi) in mahatma Gandhi, ki je bil dne 4. maja aretiran in poslan v zapor.

Razvoj slovenske književnosti

Anton Kristan (Ljubljana)

Slovenska pripovedna književnost se v kvantitativnem pogledu zelo razvija. Zato skrbje zlasti mnogobrojne književne družbe in posamezne založbe. Kritika sicer zadnje čase zelo prigrvarja literarni vrednosti posameznih del in izdaj, kar ni sicer nič hudega in nič slabega. Vsaka dobrohotna kritika samo koristi. Ne, — in pri množini knjig je kvaliteta vedno raznovrstna. Okusi so prav taki — in nazadnje pride pač vsak na svoj račun. Nekateri so zadovoljni s preprosto povestjo, drugi hočejo zamotanejši stvari, tretji teče za čisto umetnostjo, četrti za podukom itd. ... Od molitvenikov in katekizmov, od Bleiweisovih Novic in prvih "Kmetovalcev" smo prišli do Stritarjevih povesti in spisov Josipa Jurčiča, smo preživeli Govekarjeve naturalistične romane, — Meškove sanjarske in neke povesti ter Detelove povesti. Tudi I. Cankar ni bil v več, ko je bil v jeku lete, ne kritikom klerikalne, ne onim liberalne struje.

"Slovenec" in "Dom in Svet" sta izraščala neveljavo nad Cankarjevimi udeleževanjem, — "Slovenski Narod" in "Ljubljanski Zvon" sta pa zopet po svoje tolmäčala stremljenja "neurejenega dekadenta". Škof Bonaventura Jeglič je celo pokupil in sežgal na škofijakem dvorišču Cankarjeve prevence, ki so izšli pod imenom "Dunajski večeri" in je slovensko preklil pohujšljivca. Po tridesetih letih pa izdaja "Nova Založba" pod predsedstvom župnika Finkgarja — in škof Jeglič živi — zbrane pesmi in dela "pohujševalca" Cankarja ... Pa saj imamo še enak primer v zgodovini, ko je škof Tomaž Hren sežgal slovensko sveto pismo, takrat slovitven remek — delo slovenskih književnih pionirjev — protestantov Trubarja, Dalmatina in tovaršev.

Dejstvo je, da se slovenska književnost stalno veča in da je veliko število tiskanev in slovenski besedi. Zasluga zato gre na eni strani potrebi za čitanje, na drugi strani pa političnemu razvoju in našem narodu.

Družba Sv. Mohorja je največ pripomočnik, da naši ljudje boro in ljubijo lepe knjige. Mogoče bi veliko več dosegla, če jo ne bi ovirala vez pokroviteljev v osebi knezoškofijakega ordinarijata v Celovcu, kajti večina tistih pobožnih knjig o svetnikih in raznih debelih molitvenikov od Tomaža Kempfana do Janeza Pristova "Srca Jezusovega" je danes nerazrežana in zapravljenih kotih naših kmetij, med tem ko so pripovedi iz Večernic in Kmetovalcev, ter poučne knjige povsem porabljene, nešteto krat prečitane. Zato tudi njeno članstvo že več časa pada, četudi se je prebivalstvo pomnožilo po številu sploh, v oziru števila čitateljev pa še prav posebej. — "Slovenska Matica" je pač včasih pridno delovala, ali v glavnem za slovenskih gornjih desetletjih, za našo takorvano inteligenco; za uradnike, profesorje in učitelje ter ostalo gospodo.

Družba Sv. Mohorja v Celovcu je tiskala knjige za narod, Slovenska Matica v Ljubljani pa za gospodo. In to se je zrcalilo v javnem življenju. Narod je postal in ostal konservativen, gospoda pa — "narodna, literarno napredna". Upliv knjig oziroma čtiva.

Časi se pa spreminjajo tudi na Slovenskem, — če hočemo ali pa ne! Ideje gredo v svet, in to glavno v knjigah in sploh v tisku.

Če pogledamo knjige, ki so se izdale v letu 1929 v naših krajih, vidimo, katere in kakšne ideje in zamisli se bore za svoje uveljavljanje.

Družba Sv. Mohorja v Celju (kamor se je preselila iz Celovca, ki je po prevratu pripadel Avstriji), je izdala v l. 1929. deset knjig za borih 20 din. Te knjige so:

- 1.) Koledar za leto 1930.
- 2.) Dr. Jos. Mal. "Zgodovina slovenskega naroda".
- 3.) Življenje svetnikov.
- 4.) Ivan Zorec: "Domačija ob Temenici", Slov. Večernic 82. zvezek.
- 5.) Dr. Janez Ev. Krek: "Izbrani spisi".
- 6.) Dr. Aleš Ušeničnik: "Knjige o življenju".
- 7.) Dr. Anton Jehart: "Iz Kaire v Bagdad".
- 8.) V. Riha—F. Bradáč: "Palček".
- 9.) Slavko Savinšek: "Grče" (povest).
- 10.) Janez Pristov "Presveto Srce Jezusovo".

Nekaj teh knjig je prav dobrih, prav potrebnih in koristnih ter poučnih. Nekaj pa nepotrebnih — razen za Sv. Mohorja, Sv. Fortunata in one, ki se verjamejo vanje. Družba Sv. Mohorja je duhovsko podjetelj, član verske "katoliške akcije". Izdaja tudi dobro urejane mesečnik "Mladika" in "Mohorjevo knjižnico" še posebej.

Nedavno ustanovljena je "Vodni-kova družba", ki sedaj uveljavlja svobodomiselnost smer v slovatstvu in daje čtivo ne-mohorjanom, demokratičnim, naprednim nazorov. Izdala je sledeče knjige za l. 1930:

- 1.) Velika Pratika za leto 1930.
- 2.) Slavko Savinšek "Zgrešeni cilji".
- 3.) Juš Kosak "Lectov grad".
- 4.) Dr. Ivan Lah "V borbi za Jugoslavijo", II. del.

Knjige povprečne vrednosti. Morale bi biti boljše v vsakem oziru. Mesečnik "Ljubljanski Zvon" pripada tej grupi.

Razredno kmetijsko gibanje ima svojo Kmetijsko Matico, ki je v letu 1929 izdala sledeče knjige:

- 1.) Veliki koledar Kmetijske Matic za leto 1930.
- 2.) I. Binin "Ponočni pomenek".
- 3.) Josip Wester "Življenje čebel", ki je zelo poučna in lepa knjiga.
- 4.) Ing. Josip Teržan "Kmetovalčev svetovalec".

Ta skupina izdaja svoj mesečni list "Gruda", ki pa ni dobro urejen. Slovenska Matica je sedaj v rokah neopredeljenih mož. Predseduje ji Dr. Lončar. Prebuja se iz večletnega sna in poskuša nekaj, — kaj, se še ne more poznati. Za enkrat poskušaj. Izdala je za svojih 1800—2000 članov tri knjige in sicer:

- 1.) Raymond "Kmetje" (II. in III. del) zelo lepo delo poljskega pisatelja.
- 2.) Dr. Izidor Cankar "Zgodovina umetnosti".
- 3.) France Bevk "V zabladah".

Te knjige so dobre in bi bilo potrebno, da pridejo bolj v široke vrste naroda.

Socialistično usmerjeno delavstvo je dobilo poleg Zadrugne Založbe in Proletarske Knjižnice svojega založnika še v "Cankarjevi Družbi" v Ljubljani, ki je za leto 1930 izdala sledeče knjige:

- 1.) Koledar Cankarjeve Družbe za leto 1930.
- 2.) Dragotin Lončar Dr. "Kako je nastala današnja delavska gibanja?" Filip Uratnik "Prebivalstvo in gospodarstvo Slovenije".

Isde svojim članom in javnosti od 4 do 16 knjig letno.

Prav lepo znamenje našega razvoja je to. Pred sedemdesetimi leti se se Nemci norčevali iz uboge slovenske knjige, češ: v eni culi bi vse nesel. No, danes bi pa bilo treba še več težkih avtomobilov.

Klerikalci, oziroma katoliško politično usmerjeni elementi so mojstri v izdajanju, ker se dobro svedajo pomena tiska. So tudi agresivni in zdi se, da so brez resnih nasprotnikov. Celu mnogo obetajoči Veber se je iz svobodomiselnega filozofa preko agrariama razvil v filozofa očenaša. Kritiki Josip Vidmar je v nedelavskem taboru edini, ki odločno nastopa proti Alelu Ušeničniku in njegovi šoli, proti izrabljanju krščanstva, ker po njegovem "čim bolj se približujemo čisti umetnosti, tem bolj se oddaljamo od krščanstva".

V najnovejšem času se je pojavila revija "Naša Doba", ki naj bo glasilo naprednih ljudi in naj paralizira vpliv katoliškega "Časa". Ugodno vplivata na duhove željne napredka mesečnik "Svoboda" in tednik "Življenje in svet". Vseučilišče v Ljubljani pa skrbi za razne znanstvene časopise in publikacije.

Revije: "Dom in Svet", (ki se prav lepo razvija in jo je človek vedno bolj vesel), tednik "Ilustracija", "Domači Prijatelj", "Obzor", "Žena in Dom", in še nekatere so zanimivi pojavi našega duhovnega življenja.

Ameriški rokaji naj obilno črpajo iz teh zakladov.

Nova gospodarska filozofija ali fašizem

Liberalizem je učil svobodo, svobodno konkurenco in s tem v zvezi demokracijo. To svobodo je rabil kapitalistični liberalizem, da se je v svobodi sam lažje razvijal, ker je imel sovražnika v ostankih fevdalizma in fevdalne zakonodaje.

Kapitalizem se je razvijal, a demokracija je prišla omejevat njega svobodine deloma zaradi konkurence, izkoriščani sloji so pa zahtevali v svoje varstvo novo zakonodajo, da jih varuje pred prevelikim izkoriščanjem. Prejšnjemu liberalnemu in svobodomiselnemu kapitalizmu je postala demokracija neprijetna, zato je bilo treba preorjantirati svojo "gospodarsko filozofijo" in uvesti bi bilo "gospodarsko demokracijo", recite gospodarsko diktatorstvo potom korporacijskega parlamentarizma, v katerem naj bi imele sicer vse gospodarske in tudi duhovne korporacije svoje zastopnike, vendar pa gospodarsko trdne korporacije, bogate, odločevalen vpliv. V gospodarskih parlamentih le tisti kaj velja, ki zastopa toliko in toliko kapitala; vsi drugi zastopniki so le v dekoraciji in morajo služiti prvim, ker jim režejo kruh, ker je njih eksistenca odvisna od onih, ki so gospodarji kapitala.

Že v demokracijskih državah je bilo tako. Avstrija je svetovno vojno začela šele takrat, ko je Rotschild temu pritrtil in se prej domenil s sorodniki v Parizu in Londonu, če jim ne bo škodoval. Kapitalisti so razumeli položaj, vsak s svoje strani so ponudili kapital, ker so že v naprej vedeli, da se bo dobro obrestoval, če se vojna izgubi ali dobi; zakaj premaganec bo vse plačal.

Če se izroči politična moč takozvanim "gospodarskim korporacijam", potem prehajamo s tem v položaj, da bo volja naroda, interesi naroda brez vpliva; neomejen vpliv pa bo imel kapitalizem.

S tem sistemom politične uprave se popolnoma izolira udejstvovanje duha državljanov. Oblast je v rokah pešice ljudi, zunaj te pešice pa je mnogo zdravih misli, lepih idej, koristnih iniciativ za splošno, toda morajo zamreti ali pa osvajat javnost, ki se bolj in bolj odtuja krivičnemu sistemu enostranske uprave. Na tem so propadli stari narodi, na tem tudi ne bodo mogli uspevati bolj kulturni narodi današnje dobe. Zakaj človeška družba se razvija in razvija se ne da uklepati v spone. Razvoj gre svojo pot in posledice so potem slabe, če se je dopustilo, da je moral duh sanj iskati pota za razvoj izven meja vsesplošnosti.

Le svoboda udejstvovanja, svoboda duha more biti dober temelj za zdrav naravni razvoj. Nedostaki se že danes kažejo v Italiji in na Španskem. ("D. P.")

MLADINA PRISTOPA V NAŠO STRANKO

"Kar me je na moji agitacijski turi po zapadu najbolj veselilo, je zanimanje za socialistično gibanje med mladino, posebno med dijaki," je poročal strankinemu tisku njen tajnik Clarence Senior. "Medtem ko gledajo starejši sodrugi najraje v prošlost, ko je bila socialistična stranka velika in močna, je pogled napredne mladine obrnjen v bodočnost. To je za delavsko gibanje v Ameriki razveseljiva ugotovitev. V Los Angelesu npr. ima za reorganizacijo in naglo napredovanje socialistične stranke največ zasluge mladina, ker je prevzela delo in odgovornost.

Prvič po vojni se je dogodilo, da se je vršila velika prvomajska slavnost tudi med dijaštvom čikaške univerze, ki sta jo aranžirala skupno klub socialističnih študentov in liberalni klub. Blizu 600 dijakov je bilo prisotnih. Med govorniki je bil tudi glavni tajnik socialistične stranke.

V OBJEMU PANIKE

Louis Beniger

Okrog sedem milijonov brez dela. — Ustvarjanje javnega mnenja. — Brutalno postopanje policije.

Četudi meščansko časopisje spretno na prvih straneh vsak dan obvešča svoje čitatelje, da se je vrnila gdč. Prosperiteta, je nezaposlenost tudi sedaj, v sredi spomladi, še vedno občutna. Pred tedni je predsednik Ameriške delavske federacije svaril senatni odsek pred nevarnostjo, ki resno preti deželi, ako vlada kaj ne ukrene, da se zniža velikanško armado nezaposlenih.

Mesečni pregled iste organizacije pokazuje stalno naraščanje v številu nezaposlenih delavcev od januarja naprej, ter dostavlja, da je nezaposlenost že dosegla višek, ki nas je objel v letih 1920-21.

V prošlem januarju je bilo nič manj kot 19% delavstva, včlanjenega v Ameriški delavski federaciji, brez dela, koncem meseca februarja tega leta pa je ta odstotek še celo narasel in dosegel število 22%. Položaj je bil še veliko slabši pri neorganiziranih delavcih.

Podane številke v odstotkih nezaposlenosti so dobro kazalo o splošni nezaposlenosti. Pri tem pa je treba imeti pred oči dejstvo, da organizirani delavci v Ameriški delavski federaciji tvorijo manj kot 15 odstotkov vseh meznih delavcev v Ameriki. Iz tega lahko vidimo, da je celih 85% delavcev izven te organizacije, ki so brez dvoma bili veliko bolj prizadeti valed splošne nezaposlenosti kot pa prvi.

Ali sledi iz tega, da je četrtina ameriških meznih delavcev od skupnega števila 28 milijonov delavcev — brez dela? Vsi podatki, ki so zanesljivi, in velike manifestacije brezposelnih v večjih mestih jasno govore, da armada brezdelnih je dosegla število 7 milijonov.

Prvič v povojni dobi se je zgodilo, da so brezposelne množice organizirale manifestacijske povorke v vseh večjih mestih. In policija je skoro povsod na naravnost dirjavila način zatira shode in manifestacije, ki so jih organizirali brezposelni v protest vladnim organom, da kaj ukrenejo, da se situacija izboljša. Može in žene ter dekleta so bili brutalno osuveni in tepeni do nezvesti. Arretacije so se vršile na debelo. Brutalnost policije je bila tako silna, da je pretresla še celo nekatere velemeščanske časopise, ki so končno povzdignili svoj glas proti barbarškemu postopanju in proti veliki krivici. Vse lokalne mestne vlade pa so se spretno izvile iz situacije z navadno potozo, češ, da so bili to le "komunistični nemiri".

Resnica na vsej stvari pa je bila ta, da so bile vse parade brezposelnih organizirane po nezaposlenih delavcih, komunisti po se ne kot vselej tudi sedaj poslužili "prilike" in jo izrabili sebi v prid kolikor so pač mogli, in s tem škodovali brezposelnim pri njihovih manifestacijah. Dejstvo, da so bili tu in tam pri organiziranju parad nekatere komunistični agitatorji, je dal mestnim organom dovolj vzroka, ki so ga iskali, da so ravnali z manifestanti kot z "rdečo drhaljo". Resnica pa stoji približno, da bi prav gotovo ne bilo nikakih parad, ako bi ne bilo brezdelja in toliki meri, da so in še hodijo delavci za delom lačni in obupani. V to stanje jih je pahnilo moderno suženjstvo in pa lokalne mestne ter zvezna vlada.

Na kakšen drug način naj bi brezposelni pokazali sveto svoje bedno stanje, v katero jih je vrglo brezvestno nadpordukcijsko divjanje za dobikom? In zgodilo se je, da vsaka demonstracija nezaposlenih, ki bi skušala pokazati bedno stanje delavcev, je direktno nasprotovala taktiki meščanskega časopisja, ki je skušalo na vsak način prelepti javnost o resničnosti položaja brezposelnih. Čudno toda resnično je, da je v prvih mesecih tega leta ameriško ljudstvo šlo skozi veliko paniko, ki ga je obvela kmalu po bondnem polomu prošega novembra. Toda tako popolno in spretno je veliki kapital monopoliziral agente in vlado, da večina ljudi sploh nič vedela ni o kakšni paniki, ki je dosegla take dimenzije, da je bila približno četrtina delavcev brez vsakega zasluga. Povprečen Američan, ki je čital dnevno optimistična poročila v kapitalističnem časopisu in o velikih načrtih predsednika Hooverja, da se mobilizira veliki business in tako poveča prosperiteto, ni niti slutil, kaj se godi v ameriškem industrialnem življenju.

Sedaj pa, da se pokvari igro zatajevanja resnice pred ameriško javnostjo, je nastala nezaposlenost tako velika in stanje brezdelnih tako bedno ter občutno, da so brezdelne mase spontano pričele organizirati protestne demonstracije. Mednarodni organi pa so jih na mah krtili za "rdeče prekucaške" parade, ter so jih s silo na brutalen način zatirali potom istih sil, ki so se lagale ameriškem ljudstvu, da je glede prosperitete vse rožnato. Najprej so uprizorili lažanje na debelo, potem pa v strahu segli po sredstvu, ki je mejilo na umor. Vse to pa samo zato, da se odvrne resnica o postojelosti razmerah brezdelja.

Kaj naj se reče o faktorjih, ki ne samo da zanemarijajo resnost nezaposlenosti, temveč še celo poslužijo brutalnih vpadov na brezposelne manifestante in jih pomečejo v zapore, kadar skušajo pokazati sveto svoje bedno stanje? Taki odgovorni faktorji in ljudski funkcionarji niso več ljudski predstavniki. To so zatirali in izkoriščevalci ljudstva. Delavstvo pa bi se moralo spametovati, organizirati se in voliti svoje zastopnike v postavodaje, ki bodo preprečili objeme panik in brutalno ravnanje z lažnimi delavci.

Klubi J. S. Z. vrše poleg političnega tudi prosvetno delo. V večjih naselbinah imajo svoje knjižnice. Goje dramatik in nekatere tudi petje. Prirejajo predavanja in diskuzije. Klubi JSZ. so šola za jugoslovansko delavstvo.

FAVEL DOROHOV:

Prevedel Ivan Vuk.

SIBIRSKI PUNT

Ruski roman iz dni državljanske vojne

(Nadaljevanje.)

"Ali ne dajte se od mene zapeljati, Ivan Aleksandrovič. Ker ako je zares žena Kiseljova, ni brez opasnosti sestajati se z njo!"

"Zakaj?"

"Lahko se zgodi, da je pod nadzorstvom." Ivan Aleksandrovič je gledal nekaj časa Murigina in reče resno:

"Veste, jaz bi prenehal spoštovati samega sebe, ako bi imel pred takimi rečmi strah."

Lomov se je vrnil raztresen domov. Dimitrij mu je hotel zbežati nasproti in ga obsipati z vprašanji. Ali držal se je in ga vprašal malone mirno:

"Nu, ali ste izročili?"

"Da. Izročil sem. Dolgo ni hotela vzeti denarja. Poskušala je izvleči iz mene, od kod je. Naposled sem ji moral povedati, da je od prijatelja njenega moža."

Murigin je stopil razburjen k oknu in gledal na cesto. Ivan Aleksandrovič je sedel molče pri mizi. Ostre brazde so črtale njegovo visoko čelo, usta so se krivila.

"Kako grozovito! Maščevati se nad brezzaščitnimi. Dobro, naj bo mož boljševik, ali kaj imata pri tem žena in otrok? Zakaj se nad njima maščevati?"

Murigin se obrne k njemu.

"Kaj, kaj? Ko mladec vzraste, bo — bo vendar tudi boljševik!"

"Da, ko vzraste — potem se naj bore z njim. Sicer pa, odkod se zna, da bo tudi res boljševik?"

"To bo gotovo," reče Murigin s trdnim glasom.

"O, gotovo. On bo že znal Miški vcepiti nepomirljivo sovraštvo proti zatiralcem."

"Torej jih mučijo?"

"Najprej so jo vsak dan vlačili na policijo. Zasmehovali so jo tam, pretili ... odpustili jo iz službe. Morala je stradati. Mučila se je za otroka. O svojem možu ne vem ničesar, živi ali je mrtev. Uboga žena!"

"Ali ste sami govorili z njo?"

"Da. Sprva je bila nezaupljiva. Hotela je na vsak način znati, kdo sem in od koga prihajam. Sam ne vem, kako mi je prišlo na misel reči, da prihajam po naročilu prijateljev njenega moža. Nato ni mogla več vzdržati in je začela pripovedovati."

Murigin se je zopet obrnil k oknu in stisnil obe roki na sence. Dolgo sta molčala. Dimitrij je čez nekaj časa obrnil glavo in gledal Ivana Aleksandroviča. Ta je sedel pri mizi, glavo oprto na roke. Stopil je odločno k njemu.

"Ivan Aleksandrovič, prosim vas, povejte mi, kako se držite vi in sploh ljudje vaše okoličice k vsemu temu?"

Lomov dvigne glavo.

"K temu kozaškemu samopastvu? K temu ustrelitvam in mučenjem? Saj nikogar ne puste pri miru. Sami vidite — maščujejo se na ženah in otrocih. Pomislite — na otrocih!"

"Ali kaj naj naredimo?"

"Ah, ti brezpomolčni intelektualci! Vse se da narediti, vse!"

Dimitrij je začel govoriti. V strašnem valovanju je zvenel jeklen glas.

Ivan Aleksandrovič ga je gledal dolgo in pazljivo. Nato je stopil k njemu ter mu položil roko na ramo.

"Čujte me, sodrug!"

V njegovem glasu so zveneli globoki topli zvoki.

"Bodimo odkriti. Dolgo vas že opazujem. Ze takrat sem se čudil, ko ste vdovi ustreljenega in otrokom — sirotam dali denar. Potem o sovjetskem denarju, ki ste mi ga pokazali in čepusli. In ko ste mi dali denar za ženo Kiseljova — sem bil prepričan, da ste boljševik. In sedaj sem v tem potrjen."

"Zakaj?"

"Ko ste pravkar govorili z vašim polnim glasom, se mi je zdelo, kakor da slišim znan glas in kakor da ta glas ne sliši učitelja Murigina, nego ..."

"Komu pa?"

"Kiseljovu," odgovori mu Lomov. Murigin pogleda v odkrit obraz Ivana Aleksandroviča in reče trdo:

"In če bi bilo to res?"

Lomov je molče stisnil roko Muriginu. Nobene besede nista več spregovorila.

Drugo jutro je stopil Lomov v sobo Murigina.

"Mislim, sodrug Murigin, da bi bilo bolje,

da ženi Kiseljova sporočimo prihod njenega moža. Kruto je, pustiti jo trpeti, ko pa se ji tako lahko pomaga."

"Tudi jaz mislim, da bi to treba storiti. Ali kako? K nji seveda ni priporočljivo iti. Svidenje na kakšnem drugem mestu je težko urediti."

"Bom ga uredil."

"In če je pod nadzorstvom?"

"Vprašam jo, ako je, je gotovo zapazila." Ivan Aleksandrovič je šel zvečer k Nataši.

"Moram govoriti z vami."

Nataša prebledi.

"Kaj je? Ali ste kaj zvedeli?"

Lomov molče pokaže na Miška.

"Mogoče greste nekoliko z mano?"

Razumela je, da ni mogoče govoriti v prisotnosti Miška. Obleče se in gre z njim na ulico. Molče korakata. Ona trepeta po vsem telesu, vtika roke v muf in si jih ne more ogreti.

"Poslušam."

"Nekdo vas želi videti. Pozna vas."

Obstoji zamišljeno. Pogleda ga nezaupno po strani. Njen spremljevalec je simpatičnega obraza. Komaj drugič ga vidi. Niti ne ve, kako se piše. Prvikrat ji je prinesel denar. Kam jo vodi? Ali ni kakšna past?

"Dobro. Verujem vam. Pojdimo!"

Prišedši domov, odpre Ivan Aleksandrovič vrata v Muriginovo sobo.

"Tukaj! Vstopite!"

Ona prestopi prag. Gladko obrt mož se vzdigne in ji gre nasproti razprostrti rok.

"Nataša!"

"Mitja, Mitja!"

Krepko ga objame in s celim telesom privije k njemu. Smeje se in plače.

"Mitja, Mitja, moj ljubljani Mitja!"

Vodi jo k divanu, boža ji nežno lase in gleda njen blede obraz. Kako je shujšala! Globoko, vpadle oči se zdijo še večje. Pod očmi široki, črni krogi.

"Nataša, ubogo moje dekle, kako izgledaš izmučeno!"

"Ah, kaj jaz ... To ni nič ... Ali ti, ti živiš ... Mitja, Mitja!"

Dogovorita se, da se najmeta v kinu.

On počaka, dokler Nataša ne stopi k blagajni, da kupi karto. On ji sledi in sede kolikor mogoče blizu nje.

Miška govori glasno, slovkuje napise in ne sluti, da sedi oče tri korake od njega. Nekajkrat se polasti Murigina neodoljiva želja, da pritise mlada na se. Napora ga je stalo, da tega ni naredil.

Včasih je šla Nataša s sinom na sprehod. H koncu sprehoda sta prišla nehoti po ulici, kjer stanuje Murigin.

Miška protestira. Ljubil je hoditi po glavni ulici ter gledati v izložnih oknih izpostavljene podobe.

"Mati, zakaj gremo tod? Kaj hočete tu?"

"Ali ni vseeno, Miška, kje se sprehajamo?"

Ravno hiši nasproti, v kateri stanuje Murigin, je pred majhno hišico stala klopica.

"Miška, si utrujen?"

"Ne, prav nič."

"Ali jaz sem zelo utrujena — nekoliko si odpočijmo."

Sedeta na klop. Murigin je znal, ob katerem času se sprehajajo. Stopil je k oknu in dolgo opazoval ženo in sina. Včasih ne vzdrži in gre na ulico. Tedaj Nataša vstane in gre dalje. Murigin jima sledi na drugi strani ulice. Posluša, kako Miška glasno čita napise. Mati obstoji in pokaže na tablo na drugi strani ulice:

"Miška, ali znaš čitati napis na tisti tabli?"

"Znam."

Miška se obrne na drugo stran ulice in jame čitati.

Sedaj lahko vidi Murigin obraz svojega sina.

"Ivan Aleksandrovič, ali poznate tu koga iz boljševikov?"

"Enega poznam. V našem obratu služi — Hlebnikov."

"Boljševik?"

"Boljševik. Poznam ga dobro. Ni od tod. Prišel je iz Tomska. Tam sem ga nekajkrat videl."

"Živi pod svojim imenom?"

(Dalje prihodnjič.)

Banovčev koncert v Chicagu

Chicago, Ill. — Koncert g. S. Banovca, ki se vrši v nedeljo, dne 18. maja ob 8. popoldne v velikem avditoriju Orchestra dvorane pod avspicijo čikaških jugoslovanskih pevskih zborov, bo tako rekoč velika manifestacija slovenske oz. jugoslovanske pesmi pred ameriško javnostjo. G. Banovec, prvi tenor ljubljanske opere, si je stekel že številno priznanj za njegove vrline, katere bi delale čast najboljšim pevcem svetovnega slovesa.

Prvič je g. S. Banovec pel v operi leta 1924. Od takrat naprej neutrudoma nastopa in bogati ter širi slovensko pesem. V Ameriko je prišel pred do-

Svetozar Banovec.

brimi oamimi meseci, kjer prireja svoje koncerte v raznih slovenskih naselbinah. G. Banovec je našemu delavcu, ki se v ameriških mestih in kempah bori za svoj kruh, pokazal, da vsebuje slovenska pesem nekaj posebno bogatega, milega in očarajočega prikupljivega. S svojim lirskim tenorjem g. Banovec budi med našimi trpinami zanimanje za slovensko pesem; in naša mladina, naš naraščaj se divi vrlinam, ki so utelešene v slovenski pesmi, podani iz grla našega odličnega solista g. S. etozarja Banovca.

Kritike izpod peresa najboljših ameriških kritikov v angleškem časopisu so izredno laskave. V g. Banovcu vidijo poseben dar v mehkem izražanju svojstvene vrednote, ki je dodeljena slovenski pesmi v besedi in melodiji. Slišali so ga interpretirati slovenske narodne popevke, ki so tako nekaj ljubkega, da se tudi neznavalec jezika na mah zasade v srce; slišali so ga ko je podal težke operne selekcije, s katerimi se je med poznalci petja še posebno prikupil, kajti njegov glas sega v odmerjeno višino in pada polagoma nižje kot padajoči slap, ki človeka priklene nase, da ostrmi.

G. Banovec se je izkazal mojstra tako v opernih kakor v narodnih pesmih. Banovčeva interpretacija blagodejno vpliva na slušalca ter ga hipno očara in zaziblje v sanje krasne dežele, ga ponesi v prijazni log ob žuborečem potoku med duhteče cvetlice in šusteče drevje ...

Banovčev koncert v osrčju Chicaga v nedeljo 18. maja bo nekaj impozantnega, nekaj veličastnega ko bo prvič zadonela slovenska pesem v tako prostornem in prominentnem koncertnem gledališču kot je Orchestra avditorij na Michigan bulevardu med Adamsonovo ulico in Jacksonovim bulevardom. Koncertiranje v tem odličnem avditoriju se nudi le umetni-

katere naj bi bila portretirana zmaga uniije in delavstva vobče ter indirektno tudi SNPJ., katere propaganda ima prominentno mesto v drami. Igralci so izvršili svojo nalogo razmeroma dobro, ako upoštevamo težko, s katerimi so se borili pri vajah. Polovica jih je bilo prvič na deskah in najmanj pol ducata v Ameriki rojenih. Junak večera je bil vsekakor Fr. Kuhovski v vlogi Seljana. Igral je tako brezhbno, da smo kar strmeli. On ima svojo posebno tehniko — njegov tipični "ja" na koncu dialogov se mu poda izvrstno. Za komične vloge je kot ustvarjen, dialekt ima oderski. Le tako naprej, France, kajti takih moči smo veseli.

Druga simpatična osebnost je bila Mary Jurca v vlogi Kati, Seljanove žene, ki je vlogo skrbne hišne gospodinje častno rešila. Bila je izborna v nastopih, hudomušna, priprosta, toda zlatega srca. Edini njen nedostatek je slovnični jezik, toda o tem nekaj opomb pozneje. Paulina Travnik, ki je imela vlogo njune hčere, je nova moč. Kot ljubimka sicer ni zadela tipa; bila je prehladna, bila pa je dobra kot družabnica in revolucionarka. Preglavice ji dela slovenščina, katero si bo z večkratnimi nastopi brezdvomno izboljšala. Njenega brata Tončka je predstavljala R. Potočnik. Igral je naravno. Bil je pristno ameriško slovenski paglavac. Jakob Gorup kot mislec Dvoršek je imel najtežjo vlogo. Dvoršek je vodja, ljubimec, organizator itd. Govoril je prethito. V gotovih momentih je pokazal premalo energije, imel pa je izvrstne kretnje in odlikoval se je tudi kot ljubimec. On je izvrstna moč, toda ta vloga ne odgovarja povsem njegovemu tipu.

Rudarja J. Jelovčan in L. Sluga sta pokazala razumevanje za tozadevne karakterje. Wm. Bohinc je bil pa mnogo pretih, pokazal je premalo življenja in očitno ta vloga ni bila zanj. V drugi bo mogoče boljše. A. Semec v vlogi Cajzarja je bil v prvem dejanju nekoliko boje, toda v drugem je pa sam sebe prekosil. Tip strahopetnega, lokavega in odurnega skeba je igral izborni. Nastopal je neprisljuno in bil pravi kontrast poštenih rudarjev, a ob enem je tvoril fino kombinacijo različnih tipov na odru z bosom vred.

Helen Urbas, ki je imela vlogo Luce, je tudi nova moč. Ona je ameriška Slovenka in vsa navdušena za dramo. Nje-

K zaključku naj omenim še odersko narečje. Naši diletantje trpe na fiksni ideji, da je književna slovenščina, kakor se jo piše, edino merodajna za oder, in da je treba besede izgovarjati kakor so zapisane po črkah, kar pa ni resnica. Ga. Danilova, ki je avtoriteta na tem polju, nam je v dramatični šoli v Clevelandu dokazala nasprotno. Mnogo prijetneje zveni v igri in tudi v petju: sem šu ali šev, sem biv, bom delav, kot pa sem šel, sem bil, bom delal itd. To velja seveda za moške. Za ženske pa: sem bla, sem šla, grem delat itd. Tega načina izgovarjanja se poslužujejo na Slovenskem vsi poklicni igralci in pevci. Posnemajmo jih.

Frank Česen.

RUDARSKES NESREČE NA SLOVENSKEM.

V teku deset let je bilo v rudnikih na Slovenskem, sedaj Dravska banovina, ubitih 121 delavcev in 1889 poškodovanih. Izmed slednjih jih je 21 pozneje je podleglo poškodbam, dočim je 57 rudarjev ostalo nezmožnih za vsako delo.

TISKOVINE

SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA
ATLANTIC PRG. & PUB. CO.
2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Tel. Landale 1012
A. H. Skubic, preds. — J. F. Korecky taj.

V naši tiskarni se tiska "Proletarec".

Skoro več kot 50 let

je odkar je bila ustanovljena naša banka, in v tem času je hranila sto tisočem njenih odjemalcev vloženi denar.

Uradniki naše banke so vedno gledali, da so dali vlagateljem najboljšo postrežbo.

Prepričali se boste, da je v vašem interesu, ako se v vseh denarnih zadevah obrnete na

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave.

CHICAGO, ILL.

NAJLEPŠI DAR MATERAM SO CVETLICE.
Ne pozabite tega na "Materinski dan" 11. maja.
Naročite jih pri

Wm. B. Putzu

Cicero's LEADING LARGEST OLDEST Florist

Cvetlice in venci za vse slučaje.

5134 W. 25TH ST. CICERO, ILL.
Tel.: Cicero 69. Na domu Cicero 2148.

VINKO ARBANAS

1320 W. 18th St., Chicago, Ill.
Telefon Canal 4340.
SLOVENSKO-HRVATSKA
TRGOVINA CVETLIC.
Sveže cvetlice za ples, svadbe,
pogrzebe itd.

Anton Zornik

HERMINIE, PA.
Trgovina s melanim blagom.
Poči in pralni stroji naka
posebnost.
Tel. Herminie 2221.

MLADENIČI - MOŽJE!

Obleka po vaši meri.

MI vam izdelamo obleko ali suknjo, da vam bo pristajala kakor rokavica na roki.
ČISTA VOLNA SAMO—
\$25.00
Naročite si obleko ali suknjo pri nas.

Delo jamčeno.

John Mocnik

6517 St. Clair Avenue,
CLEVELAND, O.

DAJ NAM DANES NAŠ VSAKDANJI KRUH

ANGELO
CERKVENIK

Socialna poroka
(Ponatis iz knjige
"Cankarjeve
družbe".)

(Dalje.)

Mnogokdaj so jo po krivici ozmerjali in Marta je silno težko prenašala malenkostne krivice, ki so se ji godile dobesedno vsake uro, težko se je uklanjala ponižanjem, ki so bila na dnevnem redu, a zavoljo vsakdanjega kruha se je morala premagovati.

Mogoče se bodo vendarle kdaj pozneje tudi njej odprla vrata tovarne in tedaj bo zopet poslušala pesem brnečih strojev.

Malenkostne šikane dolgočasne gospe in nadute gospodične in sadiščična ponižavanja so ji grenila življenje tembolj, ker so se vlekle v nedoglednost. Ko bi nastopilo vsaj kaj velikega, odločnega, ko bi ji storili kakšno težko krivico, jo pogladi na čisto!

— Marta, vi strašna ženska, zopet se je včeraj, ko smo ob eni ponoči prišli domov, sprehajal v kuhinji ščurek! To vendar ne gre! Ščurek vendar ni domača žival, da bi se sprehajala po kuhinji! To mora izginiti!

— Kako naj jih odpravim, ne pomaga nobeno sredstvo!

— Morate jih odpraviti, pravim.

In zopet drugič:

— Marta, nesrečna ženska, čevlje ste mi uničili!

— Jaz?

— Kdo pa! Namažete kar tonno paste nanje! Mora vse vrag vzeti!

Komaj mine dan in gospa se zopet usaja:

— Marta, ali so to škščeni čevlji? Saj čevlji niso pes in pasta ni maček! Zdi se mi, da še niso videli paste... se bojite umazati svoje ročice, kaj?

Tako je poslušala dan za dnevom takšna in podobna zbadanja in jih je sprejemala kot preprič, veter, ki nosi v oči prah...

— Bo že bolje...

Kljub vsemu si je silno opomogla. Počasi se ji je povrnila zdrava barva, počutila se je bolj zdravo in zadovoljno.

Gospodu, ki je ni bil do zdaj prav opazil, je jela ugajati. Zvečer je ostajal vedno pogostje doma. Ko je nosila obed ali večerjo v jedilnico, je izza časopisa preko naočnikov pazljivo motril njene grudi in njene nožice.

— Kakšna sladkost!

Gospod Copatnik, ki je bil vsega spoštovanja vreden zakonski vzor, se je tako daleč spozabil, da jo je v nedeljo popoldne, ko je bila prosta in je šla ven, zalezoval... Kako je bil razočaran, ko je v neki veži starega mesta izginila in jo je zaman eno uro in pol čakal...

— Ta je pa lepa, si je mislil, mesto da bi šla tja gori k vrtljakom, pa se takole zgubi Bog ve kam! Zakaj pa so vrtljaki, zakaj vojaki in zakaj imajo služkinje ob nedeljah popoldne prosto, če ne zato, da se ob nedeljah sestajajo s soldati, jahajo lesene konje, se v vratolomnih lokih izdirjajo med nebom in zemljo?

Gospod Copatnik se je na vse pretege razburjal.

Nenadno mu je prišlo na misel, da je njegova sveta dolžnost paziti tudi na njeno moralno življenje.

Kakšen zlodej jo je zapeljal v tisto temno vežo?

— Če ne danes, pa drugič prilika se mi bo še vedno ponudila, je menil gospod Copatnik.

In prilika se mu je kmalu ponudila.

Gospa in hčerka sta se odpravili na morje, na našo Riviero. Ni vrag, vsaka uradnica, moj Bog, skoraj vsaka prodajalka, čisto navadna šivilja, se danes že hodi kazat na Riviero, pa da bi gospa Copatnikova ne šla.

Gospod Copatnik, ki je vedel, da mora svoji ženi braniti na morje, če hoče, da bo sigurno šla, si je prav živahno prizadeval, dokazati ji, da je takšne potovanje v vročini kaj malo prijetno, da je bivanje ob morju dolgočasna in vsakdanja stvar.

Čim bolj trdovratno ji je to dokazoval, tem trdovratneje je gospa silila na morje...

— Hvala Bogu, si je mislil Copatnik, vse gre po sreči.

Marta in gospod sta ostala sama doma. Marta ves božji dan ni imela nobenega posla. Sklenila je koristno porabiti prostost. Vse dneve je hodila od tovarne do tovarne, da bi si našla drugo službo, a zaman.

Zvečer je morala biti doma, da je staremu gospodu, ki je prihajal zelo zgodaj domov, postregla. Po navadi je po kratkem obotavljanju legel zgodaj v posteljo.

Starec je bil ves boječ.

Ves dan si je slikal prihodnjo noč v pestrih barvah seksualne razkošnosti, zaustavljal se je pri vsaki potankosti, v vsaki podrobnosti je užival od onemoglosti in živčne utrujenosti.

Zvečer bo prišel domov in jo bo povabil k mizi. Saj je tudi služkinja človek, posebno tedaj, ko ni žene doma... In sploh: če je bil človek v Ameriki (in čeprav je milijonar in veletrgovec), dobro ve, kaj je demokratizem!

— Steklenico šampanjca, Marta, da bova pila!

Steklenica za steklenico bo romala na mizo. In pila bosta... Marta bo pila! Kako ji bodo zagorela lica. Vroče ji bo...

— Če dovolite, Marta...

... in ji bo odpel bluzo takole pri vrhu...

... kakšna slast... strela...

Marta se bo smehljala...

Pobožal jo bo po ličku, jo ušipnil v brado, potem jo bo pogladil po vratu, po tistem bellem vratu in potem...

Kar v naročje se mu bo zvrnila...

Okrog vratu mu bo ovila svoje bele, mehke roke...

Nepopisna slast...

Nesel jo je v svojo sobo...

Večer za večerom, noč za nočjo...

Ze osmi dan se je prihajal domov zgodaj in že osmi dan se je zelo zgodaj zari pod odejo, daleč od Marte, izmučen od samih sanj in strastnih želj.

— Nekaj moram vendarle ukreniti, če ne si niti verjeti ne bom mogel, da sem možiki! Strela: ali sem, ali nisem?

Kupil je prekrasen šopek vrtnic in ga poslal po postreščku gospodični Marti.

— Čigav pa je ta šopek, gospodična, jo je zvečer vprašal.

— Neka gospodična ga je prinesla za vas, gospod Copatnik.

— Zame?

— Zakaj se čudite?

— Nemogoče!

— Zakaj nemogoče?

Marta se je izredno zabavala, ker je bila takoj uganila, kdo ji je poslal šopek.

— Jaz sem oženjen, gospodična Marta.

— To vendar ne more biti nikakšna ovira. Ali niste vi, čeprav ste oženjeni, še nikdar nobeni dami poslali šopka?

— Jaz? Kaj bi bilo, gospodična...

Sredi stavka je obstal. Zbal se je povedati resnico.

— No?

— Kaj bi bilo, ko bi bil tale šopek jaz poslal, recimo, vam?

— Mislila bi si, da ste se opili, gospod!

— Ali more le pijanec občudovati resnično ljubko in lepo dekle?

— Salite se, gospod! Bom postala preveč domišljiva.

— Pojdite, pojdite! Vse, karkoli porečem o vaši lepoti, je v primeri z vašo lepoto, kakor katerikoli slovenski kramar (čeprav se imenuje veletrgovec) v primeri z ameriškim trgovcem...

In kako naj vam opišem čustva, ki me navdajajo ob pogledu na tolikšno lepoto, kako naj vam razodenem...

— Čisto nepotrebno, gospod Copatnik...

— Gospodična, samo ena, tisočkrat ponovljena, prav tolikokrat od mladih nadutežev zlorabljenava sveta beseda: ljubim...

Ljubim vas... o, kako vas ljubim!

— Starec bebasti, si je mislila in zbežala v svojo sobo.

— Zdaj me bo še ta starec, ves izmozgan, mučil s svojo pohotnostjo, zalezoval me na tisoč ostudnih in neumnih načinov, ponujal mi Bog ve kaj!

Zastudilo se ji je to življenje sredi tako krepotnih ljudi. Saj je prav ta človek po neki predstavi v gledališču na ves glas pljuval na memoralo, ki jo širi to "smradišče".

— Kakšno gledališče? Smradišče! Svinjereja!

In tako vzorno rodbinsko življenje! Ali ni gospa ob vsaki priložnosti na veliki zvon obešala vzornosti svojega moža? Ali ni vemer tako rada poudarjala, da v puritanski Ameriki ne poznajo nemorale, ki je privilegij okužene in zasmrajene Evrope?

Marta se je sicer malo brigala za besedičenje o etiki in morali, ker je nagonsko slutila, da je vsa koncesionirana morala strah, ki je nasredi votel, na straneh na prazen. Nič ji ni bilo sveto, kar so patentirani čuvarji morale proglasili za zveličavno sveto in lepo. Sovražila je, kar so uniformirani etičarji vseh branž poveljali in povzdigovali do nebes.

Skoraj jo je obsela želja, da bi tega vzornega zakonskega moža, tega starega hinavca zdrobila, ugonobila ter ga vrgla pod noge gospe, kadar bi se vrnila...

— Evo vam vaš vzor, milostiva!

Morda bi bila to v hipnem napadu jeze in sovraštva storila, da ji ni bil mrzek do skrajnosti.

Ob pomisli na objem izmozganega starca jo je stresel mraz, kakor da se je nepričakovano ovila okrog njenega telesa mrzla, spolzka kača, kakor da ji je zlezlo na hrbet krde lozlastih močeradov.

Prihodnji večer jo je povabil k mizi.

— Moram sleči tega starca do nagega, pogledati, kako daleč sega njegova umazanost!

— Pijte, Marta!

Marta je pila.

— Se že uklanja golobica, si je mislil.

Svojo stolicco je primaknil bliže k njej. Ni se umaknila.

— Marta, včeraj ste zbežali.

— Spat sem šla.

— Zakaj tako kmalu, golobica moja?

— Mislila sem, da ste se šalili.

— Šalil? Ne, ne!

Jecljal je in hotel objeti okrog pasu.

— Se ne, gospod! Tako daleč še nisva.

— Tako daleč še ne?

— Se dolgo ne!

— Kako to mislite?

— Koliko ste jih že zapeljali?

— Koliko... eh... nobene še...

— Potem tudi mene ne boste! Po pravici, koliko?

— Ne vem, res ne vem...

(Dalje prihodnjič.)

Nekolike slike izza kulis 'prosvetne' zadruga "Svoboda" inc.

Malda skupina v Chicagu, katero družijo sovražstvo do slovenskih socialistov, ker so ji na poti v njenih ambicijah, je začela 26. oktobra lanske leto izdajati tednik "Svoboda".

Se stanke v ta namen je imela takoj po konvenciji SNPJ v Bergerjevem lokalu. Za svojega intelektualnega voditelja si je izbrala Andreja Kobala, ki v Ameriki ni še delal pred tem drugje kakor pri SNPJ, drugi leadi "Jeznega pokreta" pa so Pavel Berger, Frank Pečnik, Leo Bruce, Victor Zupančič in Fr. Vidmar. Ti so dobili sedeže v prvi klopi in prevzeli odgovornost za nov list.

Drugi sede je osebnih, "političnih" ali bizniških razlogov bolj zadaj. Poleg teh je še grupa "tajnih", ki daje pokretu gesla "liber pes" moralno (?) pomoč in novce. V prvem odboru nove "prosvetne" korporacije so bili Fr. Vidmar, Lovrenc Gradišek, Vic. Zupančič, L. Žagar, Rud. Komatar, Fr. Pečnik, A. Cizej, Paul Berger, Geo. Šusteršič, Frank Bostič in Leo Bruce.

Decembra prošle leto so izvolili nov odbor, v katerem so Fr. Pečnik, Fr. Vidmar, Vic. Zupančič, R. Komatar, A. Cizej, Chas. Renar, L. Gradišek, G. Šusteršič, J. Bambi, L. Žagar, Frank Bostič in Leo Bruce.

"Svoboda" Inc. je iskala kapital s prodajo delnic. Uspeh ni bil ravno zadovoljiv. Nekateri so jih kupili vsled maščevanih nagibov do socialistov, nekateri vsled "bizniškega" pritiska, drugi iz prijateljstva ali pa, ker so bili zavedeni.

V uredniškem članku v izdaji njihovega lista z dne 18. aprila 1930 je siedeča uredniška ugotovitev:

"... V angleščini priobčimo izjavo, kakršno vsak list pogosto vsega pol leta drži in iz tega je najboljši razvid, da je list "Svoboda" last Jugoslovanske prosvetne zadruge, registrirane po postavah države Illinois. Članov zadruge je šestdeset in ti jo tudi lastujejo..."

Izjava v angleščini, kakršno mora jo priobčiti vsi listi na podlagi postnega zakona dvakrat na leto, je bila priobčena v isti številki, toda brez imen lastnikov. Priobčil jo je znova v izdaji z dne 2. maja z imeni delničarjev, iz česar je sklepati, da ga je pošla v to primorala, ker drugače izjave gotovo ne bi ponavljaj, in to cel mesec pozneje kot bi prvotno morala biti priobčena.

Cemu Svoboda inc. ni nobenkrat navedla imen svojih lastnikov? Cemu jih je hotela zamolčati celo postni oblasti? Neopojljivo je, zakaj naj bi se skrivali. Imena delničarjev, kot so v izjavi, so sledeča:

Paul Berger, Fr. Pečnik, Leo Bruce, John Potokar, Andrew Kobal, Martin Jančič, Joe Baumbich, Anton Hrašt, Victor Zupančič, Frank Bostič, Frank Vidmar, Frank Debelak, Louis Žagar, Anton Račič (Berwyn), Geo. Šusteršič, Thomas Golob, Joseph Kobak (Clarendon Hills), William B. Putz (Cicero), Anton Zidar, Andrej Cizej, dr. Frank Paulich, Valentin Skubic (Clarendon Hills), Victor S. Skubic, Martin Krizan, Lovrenc Gradišek, Geo. Prelogar, Martin Ivanšek, Frank Prah, John Košiček, Frank Šavs, Chas. Renar, Frank Keržič, Rudolf Komatar, Jos. Brezovec, Joe Widmar (2437 S. Turner Ave.), Frank Grill, Marko Popovich, Louis Mantz, Matthew Lepey, Anton Kitz, John Marolt, Frank Jurca, John Golob, pevski zbor Prešeren, Frank Dolbrotinšek (Milwaukee), Stanley Stefanich (Klein, Mont.), in Karl Kovadžić, preje v Chicagu, sedaj v Sodražici, Jugoslavija. Vsi razen dveh so v Chicagu, oziroma v predmestjih Cicero, Berwyn in Clarendon Hills. Izven Chicaga so dobili torej samo dva delničarja glasom izjave, ki jo je notarsko potrdil M. J. Turk. Eden se je preselil iz Chicaga v stari kraj, kot že omenjeno.

Vseh skupaj je samo 47 (sedemindeset) delničarjev, iz česar sledi, da se je urednik Kobal ZLAGAL ali poštni oblasti, ker ni navedel vseh imen, ali pa se je zlagal v editorialu v izdaji z dne 18. aprila, kjer konstatira, da ima Svoboda Inc. 60 delničarjev, torej 13 več, kot jih je navedel poštni oblasti v zaprišeni izjavi. Ako je ostale zamolčal, mar jih je sram, da so člani "prosvetne zadruge"? Česa se boje, ako so v poštni družbi?

Med navedenimi delničarji je tudi Anton Hrašt, hišnik dvorane SNPJ, Lovrenc Gradišek, bivši bolniški tajnik SNPJ, Fr. Bostič, podpredsednik SSPZ, Victor Skubic, tajnik druž. št. 1 SSPZ, in kakih deset drugih, ki so vzeli delnice "z navdušenjem". Nekaj je takih, ki so mislili, da gre res za dobro stvar in jim je danes žal, da so se pustili premotiti. Med temi 47 imeni je deset bivših članov JSZ. Eni so bili člani le par mesecev, nekateri pa zato, ker so mislili, da pomeni plačevanje članarine JSZ. Ilencem k uredništvu njihovih privatnih ambicij. Ko so videli, da se se smotili, so takoj "odstopili" in postali "sovražniki".

Stročkov je imela Svoboda inc. v pol leta kar izhaja precej nad tri tisoč dolarjev in delniški kapital je pošel, tako da so morali se precej posagati v šope za pokrivanje primankljaja. Tudi par mecenov imajo... Dasi izhaja šele pol leta, beležijo na prvi strani, da gre še v drugi letnik.

M. J. Turk ni še delničar, kajti on gre navadno v ospredje vselej le ka-

ko dobro leto pred konvencijo SNPJ, toda "politiški" Svoboda Inc. je zelo naklonjen, četudi je s par njenimi voditelji v velikem sovražstvu radi bizniških razlogov. Tudi Vincenc Cankar je med temi krožkarji jako popularna oseba.

V taktiki je urednik Svobode na las podoben uredniku bivšega "Glasa Svobode" Zvonku Novaku, le da je veliko manj sposoben kar se tiče urejevanja lista. V natočevanju in bizniških zmerjanju mu je enak, v intrigah tudi, in pa v svojstvu, da vse propade, kar se ustanovi pod njegovim vodstvom. Diskreditiran je docela. Na sejah njihovega odbora je bilo proti njemu že mnogo pritožb, ker list ne dobi v zunanjih naselbinah ne naročnikov in ne zaslužbe. Marsikdo delničarjev vprašuje, kaj je vzrok, da še zdaj niso dosegli številca 500 plačanih naročnikov, ali urednik jih tolaži, da je temu kriv socialistični bojkot, da pa bo kmalu boljše...

Pred tedni je aranžiral Kobal koncert nekega ruskega zbora, in ga podtaknil v pokroviteljstvo Svobodi inc. Zbor je prvovrsten, ima dober glas, in Kobal je mislil, da bo igra na napolniti dvorano, ki ima nad tisoč sedežev. Vstopnicam je dal ceno od 75c do \$1.50, kar ni bilo pretirano. Naročil je tiskovin, preplaval česko sosesčino na zapadni strani z reklamami za koncert, in potem čakal, da mu ljudstvo napolni dvorano ter pripomore Svobodi inc. do prežitia in prebitka, s katerim bi plačali obilgacije lista. Račun mu je unesel. Sklicali so potem izredno sejo in ga bridko kritizirali, ker je povzročil tak polom. Nisem ga jaz, je dejal. Socialisti so nas bojkotirali in začel je brenkati na izrabljene srune sovražstva, v svojem listu pa je konstatiral med drugimi:

"... Večinoma so prišli (na koncert) Slovenci, toda... od stranke, katere se smatra za 'edino napredno', ni bilo skoro nobenega... Storjen je bil bojkot, očit in jasn bojkot... Da je bil bojkot res splošen, smo videli tudi po trganju letakov. Naš človek je šel po 26. cesti, da razobe letoke za koncert po drogih, za njim pa je takoj šel nekdo drugi, da jih je trgjal z drogov. To je drug način istega bojkota, ki postaja že kriminalen."

Tako izde in blufa Kobal. Če bi imel njegov upravni odbor dovolj razumnosti, bi moral vedeti, da neznana prosvetna inc ne more napolniti tako velike dvorane, pa bi bil rajše najel dvorano SNPJ. Šte osemdeset ljudi bi bilo v nji še precej, v dvorani Skola Chicaga so se pa porazgubili, da je izgledala prazna. Ako bi bilo tako lahko napolniti velike dvorane, bi jih klub št. 1 nedvomno napolnil predvsem za svoje priredbe, in isto bi delale cerkvene organizacije. Navčno je misliti, da se bi morali mi ubijati ter tekati okrog zato, da napolnimo dvorano, ki jo je najel urednik Svobode ter ga s svojim delom rešimo finančnega poloma in blamaže. Ko bi bil logičen, bi moral napasti predvsem svoje ljudi. Dejstvo je, da je bilo na dotičnem koncertu mnogo članov in sodelavcev kluba št. 1, in če bi teh ne bilo, se bi koncert kosaškega zbora čisto lahko vršil v Bergerjevi restavraciji in se bi bil nekaj stolov praznih... Cemu ni so privedli na koncert svojih ljudi člani "prosvetne" zadruge? "Prosveta" je vam priobčala reklamne dopise, ravno tako "Am. Slovenec" in tudi "Proletarec" je oznanil koncert. Mar ne trdite, da je večina našega naroda v Chicagu z vami in pod vašim vodstvom? Če niso hoteli na koncert, mar naj bomo zato mi krivi?

Andrej Kobal je v teku pol leta "politiko" lista prosvetne zadruge čisto diskreditiral. Pravzaprav je bil že njen porod diskreditirana stvar. Prepričanja so mu kakor robci. Ko ga onesnabi, si vzame drugega, in nekaj najozjih pristašev ga pridno posnema. Zapisati laž mu je lažje kot karkoli drugega. V izdaji z dne 2. maja pravi o klubu št. 1 (v "uredniškem" članku):

"... Stari slovenski priselniki nam pripovedujejo, kako je bilo vsako gospodarsko dvigovanje Slovencev nemogoče, če je hotel živeti z drugimi roja-

li, potem pa se zgrajda nad Slovenci, kar nečisto biti takaj. V nedeljo 27. aprila so priredili pod avspicij poljskega, jugoslovanskega in češkega konsula v hotelu La Salle nekaj slovenski festival, na katerega je prišlo zlate veliki Kobalovi reklamni samo deset Slovencev. Vred majhnega odziva jih v "Svobodi" bridko obsoja, češ, koliko nezavednosti in nenapravnosti je še med vami! A zopet je tukaj vprašanje: Cemu se zgrajati nad socialisti? Vpraša naj svoje ljude, zakaj jih ni bilo! Vseh je bilo en tisoč oseb, dasi je bil "veselovanski" festival. Milijon Slovanov je menda v Chicagu, morda celo več, pa jih pride samo en tisoč! So pač tudi Poljaki in Čehi "nezavedni"... Kar se tiče Slovencev — naprednih Slovencev, jih ne bo noben Kobal pripravljen v klanjanje tistim, katerih so se oteli.

Zelo je Andreju Kobalu v želodcu JRZ. On sicer ne ve ničesar o JRZ, ker celo o SNPJ ni vedel ničesar — nikoli ni niti slišal o nji (kakor je pisal sam) skoro do tistega tedna, ko mu je dala službo, katere, kakor vidite, ni bil niti malo vreden.

O JRZ. piše v izdaji z dne 2. maja: "V skladu JRZ. je bilo še \$60,000, ko je upravo zapustil Terbovec. Hitro so se stekljali dolarji. Kam? Kamorkoli so se, postavno ni bilo. Kar so upravitelji sklada JRZ storili z denarjem, je bilo nelegalno po ameriških zakonih, pa četudi se med prispevatelji dobi samo eden, ki se takemu manipuliranju upre. Po zakonih mora biti denar porabljen v tiste svrhe, za katere je nabiran. Če se to ne zgodi, lahko vsak, ki prispeva v sklad, zahteva denar nazaj..."

Ze dostikrat je namigoval o tožbah, njegov zaveznik Bruce pa apelira: "Protestirajte v Springfield!"

"Svoboda ima poslednje čase tudi kartonista. V eni njegovi risbi predstavlja hijeno "pokretaš", seveda socialističen, ki žre JRZ. Kartunist ni podpisan, ker se najbrž zaveda, da je v "slabi družbi". Tudi delničarji so se iz tega razloga tako trdovratno branili, da se bi jih oglašalo v listu. Pošten list in pošteno gibanje ne skriva imen svojih odbornikov in predstavnikov, ne svojih članov, in pošten list ne svojih sodelavcev in kartonistov.

Namen vodilnih oseb pri Svobodi inc. je vstrajati z listom do konvencije SSPZ, na kateri bodo skušali nadomestiti "Enakopravnost" s ponudbo za glasilo SSPZ. Vse pa izgleda, da bo rezultat tak, kakor ga je na prošli konvenciji doživel po značaju in delu Kobalov drug Zvonko Novak s svojim "Glasom Svobode".

RICHARD J. ZAVERTNIK ODVETNIK

naznanja preselitev svojega urada v mestu na

160 No. La Salle St., Burham Bldg., soba 1100.

Tel. State 2223-4-5

V tem novem uradu je v zvezi z odvjetniki Wm. A. Cunnea, Wm. E. Rodriguez, John E. Malony, James T. Cunnea, Wm. A. Cunnea, Jr., Arthur H. Fisher, Elmer C. Anderson in Harold J. Hopkinson.

Njegov urad na zapadni strani je še vedno na

2552 So. Central Park Ave., Chicago, Ill.

Tel. Crawford 8200.

NOVE SPOMLADANSKE KRAVATE

KRAVATE

Iz čiste svile
vredne \$1.00

po

65c

HRANTE DENAR!

Velika zaloga
hlač.

Izvrstna pristoja
vašemu staremu
televniku ali jopiču.

NIZKE CENE.

LAWNBALL
CLOTHING HOUSE

3

Osmi redni zbor J.S.Z.

SMI redni zbor J. S. Z. se vrši v petek 30. maja, soboto 31. maja in v nedeljo 1. junija 1930 v Detroitu, Michigan. Prične se ob 9. zjutraj.

Pravico do sedeža na zboru imajo delegatje krajevnih klubov, in sicer klubi do 50 članov enega delegata in potem na vsakih nadaljnjih 50 članov enega delegata več. Nadalje člani sekcijskih odborov, ki tvorijo eksekutivno JSZ. Tajnik JSZ. in njen nadzorni odbor. Urednik in upravniki glasila. Zastopnik Prosvetnega odseka. Nadzorni odbori sekcij. Delegatje konferenc JSZ. Poročevalci (referantje), katerim da eksekutiva nalogo izdelati poročila pred zborom, da jih podajo delegaciji v informacijo in razpravo. Vsem tem plača JSZ. vožnje stroške in poročevalcem ter članom odborov tudi dnevnice, običajno \$5 dnevno. Ti stroški se krijejo iz konvenčnega sklada JSZ., v katerega plačujejo člani 10c mesečno.

Vsaka organizacija, ki pripada Izobraževalni akciji, ima pravico do delegata na zboru. Njihove pravice so označene v pravilih in definirane v 11. točki poslovnega reda v tej koloni. Vožnje stroške in dnevnice jim plačajo organizacije, katere jih pošljejo. Volitve delegatov so sedaj v teku in se vrše do 15. maja.

Sledeči spored, dnevni in poslovni red je izdelala eksekutiva in ga predloži delegaciji, bodisi da ga sprejme kakor predložen, ali da ga sprejme z dodatki in spremembami.

KONSTITUIRANJE ZBORA.

- Otvoritev VIII. rednega zbora (glavni tajnik JSZ.).
- Volitve verificacijskega odbora za pregled pooblastil (tri člani in glavni tajnik).
- Predložitev poslovnika, dnevnega reda in sporeda.
- Volitve predsednika in podpredsednika.
- Volitve konvenčnega tajnika.
- Volitve dveh zapisnikov.
- Volitve resolucijskega odbora (pet članov).

POROČILA IN REFERATI.

- Poročilo tajnika o delu in stanju JSZ., volilni kampanji in o aktivnostih zveze od VII. rednega zbora. Poroča tajnik Chas. Pogorelec.
- Poročila sekcijskih odborov:
 - a) za slovensko sekcijo poročajo tajnik Frank Zaitz.
 - b) o delu članov srbske sekcije poročajo George Maslach.
- Zvezno glasilo in literatura. Poročata za uredništvo Frank Zaitz, za upravljanje Chas. Pogorelec.
- Agitacija za naš tisk, predvsem za Proletarca, v naselbinah. Poroča Joseph Snoy.
- Akcija za dom J. S. Z. in Proletarca. Poroča tajnik stavbinskega odseka Fr. Zaitz.
- Izobraževalna akcija JSZ. in njeno delo. Poroča tajnik prosvetnega odseka Chas. Pogorelec.
- Delo čitalnic in knjižnic ter njihov pomen. Poroča Anna Mahnick.
- Kulturno delo pevskih in dramskih zborov. Poroča Mary Ivanush.
- Vloga slovenskih domov v kulturnem in društvenem življenju. Referat, ki ga poda zboru Joseph Skuk.
- Socialistična agitacija med mladino. Poročajo Herman Rugel, Andrew Grum ml. in Johnnie Rak ml.
- Naše žensstvo in socialistično gibanje. Poroča Angeline Tich.
- Agitacija med hrvaško srbskim delavstvom. Poroča Peter Kokotovich.
- Čemu opešanje socialistične agitacije med Hrvatji v Ameriki, in česa potrebujemo, da se temu odpravimo?
- Jugoslovanska delavstva v Minnesoti in naše gibanje. Poroča John Kobi.
- Kakšna naj bo forma socialistične stranke, da postane delavska stranka, kateri bo delavstvo tudi pripadalo. Referira Anton Garden.
- Poročila o delu Konferenc JSZ. Poročajo delegatje istih.
- Unije premogarjev in naše stališče.
- Odbor za resolucije predloži med drugim sledeče resolucije: Jugoslovanske podpornice organizacije in naše gibanje. — Zadrugištvo. — J. S. Z. in unikijski pokret. Nadalje bo poročal o vseh resolucijah ki mu jih predložijo delegatje, klubi, konference in društva ter posamezni poročevalci.
- Pravila in načelna izjava J. S. Z. Poroča odbor za pravila: Chas. Pogorelec, Frank Alesh in Blai Novak.
- Razno (nasveti, razprava in drugo o predlogih, ki niso zapopadani v prejšnjih točkah).
- Razpust zbora.

POSLOVNI RED.

- Po zboru izvoljeni predsednik predseduje. Zamenjuje ga podpredsednik. Ako želi predsednik poseči v razpravo k predlogom, se mora obrniti do podpredsednika za besedo, ki jo dobi po vrsti prijavljenih govornikov.
- Predsednik ali podpredsednik se volita dnevno.
- Kdor ne govori k dnevnemu redu, ga mora predsednik poklicati k redu, v skrajnem slučaju pa mu vzeti besedo. Ako prizadeti ni zadovoljen z odlokom predsednika, se sme obrniti na zbor za odločitev.
- Za besedo se je prijaviti z dvigavanjem roke. Govorniki dobe besedo po vrsti kakor se prijavijo.
- Predlogi se stavijo ustmeno ali pisмено.
- Pred glasovanjem o predlogu imajo pravico do besede vsi govorniki, prijavljeni do sprejema predloga za zaključek debate.
- Pri enakosti glasov se odpre ponovna debata in se glasuje, dokler se ne pride do rezultata.
- Za sprejem predloga zadostuje navadna večina glasov.
- Glasovanje o predlogih je javno z dvigavanjem roke, razen v slučajih kjer zbor sklene drugače.
- Volitve odborov se vrše tajno.
- Poimenzko glasovanje (Roll Call) se vrši, če ga zahteva najmanj ena četrtina članov zbora.
- Čas zborovanja določa zbor.
- Bratski delegatje društev, klubov in organizacij, ki prispevajo v fond Izobraževalne akcije JSZ., imajo na zboru vse delegatske pravice v razpravah in sklepanju glede prosvetnega dela, organizacij, ustanov in zadev splošnega značaja. V političnih zadevah ki se tičejo političnega dela stranke, pa imajo posvetovalen glas.

DNEVNI RED ZA SEJE.

- Otvoritev seje.
- Volitev predsednika in podpredsednika.
- Čitanje zapisnika prejšnje seje.
- Čitanje dopisov in brzojavov.
- Nujne zadeve.
- Posebna poročila.
- Nadaljevanje sporeda.
- Zaključek seje.

Nasvete glede sprememb v pravilih JSZ., resolucije in drugo, tikajoče se zbora, pošljite tajništvu JSZ., kar pa je za objavo, uredništvu "Proletarca". Poverilnice delegatov pošljite tajništvu JSZ. takoj po izvolitvi, da se imena uvrsti v seznam.

SEZNAM ČLANOV VIII. ZBORRA J. S. Z.

(Od vsakega kluba se pričakuje, da bo imel na prihodnjem zboru JSZ. v Detroitu svojega delegata. Prične se v petek 30. maja, na praznik Spominkega dne. Nadaljuje se v soboto in konča v nedeljo.)

Ako kak klub nikakor ne more poslati delegata, naj izvoli za zastopnika koga izmed članov zbora, ki so v tem seznamu. Isto velja za društva Izobraževalne akcije J. S. Z. Izvolite tudi namestnike delegatov.)

CLANI VII. REDNEGA ZBORRA J. S. Z.

Charles Pogorelec, tajnik J. S. Z. Eksekutiva: Frank Alesh, Peter Kokotovich, Geo Maslach, Filip Godina, Fred A. Vider, F. S. Tauchar, Frank Zaitz.

Nadzorni odbor J. S. Z. Donald J. Lotrich, Blai Novak, John Lalich.

Nadzorni osek slov. sekcije: Frank Margole, Angeline Tich, Mary Ušovich.

Poročevalci: John Kobi, Duluth, Minn. — Anton Garden, Chicago, Ill. — Jos. Snoy, Bridgeport, O. — Anna Mahnick, Waukegan, Ill. — Herman Rugel in Andrew Grum, Detroit, Mich. — Mary Ivanush, Cleveland, O. — John Rak, Chicago, Ill. — Joseph Skuk, Cleveland, O.

DELEGATJE KLUBOV.

St. kluba in kraj:

1. Chicago, Ill. — Peter Bernik, 2758 S. Ridgeway Ave.; Joško Oven, 2752 S. Ridgeway Ave.
2. Glencoe, O. — Mary Pirc, Box 95.
3. St. 4, La Salle, Ill. — Frank Novak, 1000—8th St.
4. Conemaugh, Pa. — Frank Podboy, Box 61, Parkhill, Pa.
5. Forest City, Pa. — Anton Zaitz, Box 924.
6. Bridgeport, O. — Louis Gorenc, RFD 2, Box 39.
7. Sygan, Pa. — Frank Pustovrh, R. F. D. No. 2, McDonald, Pa.
8. Chicago, Ill. — Mike Ladevich, 4507 Keystone St.
9. Arma, Kans. — Joseph Pillich, R. 3, Box 292, Mulberry, Kans.
10. Cleveland, O. — Joseph A. Siskovich, 1009 E. 74th St.
11. Newburgh, O. — Peter Segulin, 10709 Prince Ave.
12. Milwaukee, Wis. — Albert Hrašt, 555 S. Pierce Ave.
13. Collinwood, O. — Louis Zgonik, 723 E. 160th St.
14. Hermine, Pa. — Anton Zornik, Box 202.

Račun razpečanih znamk J. S. Z.

za mesec marc 1930.

Orilava in mesto	Redne 1929-1930	Dualne 1929-1930	Ist. Str. letne 1929-1930	Mesečni prispevki	Konv. fond	Skupaj
ILLINOIS:						
Virden	4	—	—	\$ 1.20	.40	\$ 1.60
Springfield	8	—	2	3.10	.90	4.00
La Salle	8	—	4	3.80	1.20	5.00
Waukegan	5	—	5	2.55	.80	3.35
INDIANA:						
Clinton	3	—	2	1.60	.50	2.10
MICHIGAN:						
Detroit No. 114	50	—	20	22.00	7.00	29.00
Detroit No. 115	20	—	10	9.50	3.00	12.50
OHIO:						
Cleveland	20	20	—	12.00	4.00	16.00
Glencoe	—	1	3	1.35	.40	1.75
Piney Fork	—	7	3	3.15	1.00	4.15
Collinwood	—	10	5	4.75	1.50	6.25
Girard	—	40	—	12.00	4.00	16.00
Bridgeport	—	18	3	4.75	1.60	6.35
Newburgh	—	6	2	2.60	.80	3.30
PENNA:						
Latrobe	—	1	5	2.05	.60	2.65
Pittsburgh	—	3	3	1.95	.60	2.55
Hermine	—	31	1	9.65	3.20	12.85
Forest City	—	4	4	2.60	.80	3.40
Burgettstown	—	2	2	1.30	.40	1.75
Lawrence	—	3	3	1.95	.40	2.35
Conemaugh	9	31	10	15.50	5.00	20.50
West Newton	—	3	1	1.25	.40	1.65
WISCONSIN:						
Sheboygan	8	—	4	3.80	1.20	5.00
WYOMING:						
Sublet	—	3	1	1.25	.40	1.65
Skupaj	37	275	4	87	—	\$125.75 \$40.10 \$165.85

za mesec april 1930.

Orilava in mesto	Redne 1929-1930	Dualne 1929-1930	Ist. Str. letne 1929-1930	Mesečni prispevki	Konv. fond	Skupaj
ILLINOIS:						
Chicago No. 224	9	6	3	\$ 4.80	\$ 1.50	\$ 6.30
Springfield	6	2	—	2.50	.90	3.40
Virden	4	—	—	1.20	.40	1.60
M. at L.	—	6	—	2.10	.60	2.70
La Salle	13	4	—	5.30	1.70	7.00
Chicago No. 20	20	20	—	13.00	4.00	17.00
Chicago No. 1	100	20	—	37.00	12.00	49.00
INDIANA:						
Clinton	2	1	4	.95	.30	1.25
KANSAS:						
Arma	—	5	7	3.95	1.20	5.15
MICHIGAN:						
Detroit No. 114	20	40	—	20.00	6.00	26.00
OHIO:						
Barberton	10	10	—	6.50	2.00	8.50
Glencoe	—	2	6	2.70	.80	3.50
Cleveland	40	10	—	15.50	5.00	20.50
Bridgeport	—	10	—	3.00	1.00	4.00
Piney Fork	—	8	3	3.45	1.10	4.55
Newburgh	—	6	1	2.15	.70	2.85
PENNA:						
Moon Run	20	—	—	6.00	2.00	8.00
Grays Landing	14	—	—	4.20	1.40	5.60
Hermine	7	3	—	3.15	1.00	4.15
Latrobe	2	11	—	4.45	1.30	5.75
Sygan	10	10	—	6.50	2.00	8.50
Canonsburg	14	—	—	4.20	1.40	5.60
Forest City	4	4	—	2.60	.80	3.40
Burgettstown	6	4	—	3.20	1.00	4.20
WISCONSIN:						
West Allis	10	10	—	6.50	2.00	8.50
Sheboygan	10	10	—	6.50	2.00	8.50
Milwaukee	40	—	—	12.00	4.00	16.00
WYOMING:						
Sublet	3	1	—	1.25	.40	1.65
Skupaj	395	189	7	—	—	\$184.65 \$58.30 \$242.95

Tajništvo J. S. Z.

Izobraževalna akcija J. S. Z.

V fond "Izobraževalne akcije JSZ" so vplačala društva, socialistični klubi in druge organizacije v marcu in aprilu kot sledi:

Stevila in kraj društva	Vocta
74, SNPJ., Virden, Ill.	\$ 2.00
81, SNPJ., Red Lodge, Mont.	3.00
206, SNPJ., Gross, Kans.	4.50
5, SNPJ., Cleveland O.	12.00
110, SNPJ., Chisholm, Minn.	5.00
54, SNPJ., Glencoe O.	2.00
10, SNPJ., Rock Springs, Wyo.	3.00
254, SNPJ., Bon Air, Pa.	.50
449, SNPJ., Cicero, Ill.	3.00
8, SNPJ., Chicago, Ill.	12.00
362, SNPJ., Carlinville, Ill.	2.00
564, SNPJ., Detroit, Mich.	12.00
225, SNPJ., Edison, Kans.	3.00
636, SNPJ., Ely, Minn.	.50
363, SNPJ., Galloway, W. Va.	2.00
568, SNPJ., Waukegan Ill.	12.00
47, SNPJ., Springfield Ill.	3.00
609, SNPJ., Arma, Kans.	6.00
388, SNPJ., Purglove, W. Va.	2.00
575, SNPJ., Indianapolis, Ind.	2.00
659, SNPJ., St. Louis, Mo.	2.00
122, SNPJ., Aliquippa, Pa.	6.00
364, SNPJ., Laferty, O.	1.00
325, SNPJ., Gowan, N. Y.	3.00
36, SNPJ., Willock, Pa.	4.50
138, SNPJ., Canonsburg, Pa.	6.00
244, SNPJ., Kaylor, Pa.	3.00
70, SNPJ., Akron, O.	10.00
190, SNPJ., St. Michael, Pa.	6.00
102, SNPJ., Chicago, Ill.	4.00
126, SNPJ., Cleveland, O.	6.00
669, SNPJ., Sygan, Pa.	4.50
83, SNPJ., Collinwood, O.	12.00
234, SNPJ., Milwaukee, Wis.	6.00
66, SNPJ., Trinidad, Colo.	3.00
275, SNPJ., Maynard, O.	1.00
104, SNPJ., West Allis, Wis.	6.00
176, SNPJ., Piney Fork, O.	3.00
14, SSPZ., Pittsburg, Kans.	3.00
10, SSPZ., Moon Run, Pa.	3.00
174, SSPZ., Purglove, W. Va.	3.00
161, SSPZ., Barberton, O.	2.00
162, SSPZ., Bon Air, Pa.	2.00
20, SSPZ., Cleveland, O.	12.00
1, JPZS., Milwaukee, Wis.	12.00
15, JPZS., Milwaukee, Wis.	6.00
154, JSKJ., Hermine, Pa.	3.00
53, JSKJ., Little Falls, N. Y.	12.00
Dram. dr. "Soča", Strabane, Pa.	12.00
Pevsko in dram. dr. "Bled", Detroit, Mich.	6.00
Pevski zbor "Svoboda", Detroit, Mich.	15.00
Pevsko dr. "Cvet", Newburgh, O.	6.00
Soc. pevski zbor "Naprej", Milwaukee, Wis.	12.00
KLUBI J. S. Z.	
1, Chicago, Ill.	5.00
5, Conemaugh, Pa.	1.00
17, Grays Landing, Pa.	2.00
41, Clinton, Ind.	2.00
45, Waukegan, Ill.	12.00
47, Springfield, Ill.	3.00
69, Hermine, Pa.	2.00
115, Detroit, Mich.	12.00
232, Barberton, O.	1.00
235, Sheboygan, Wis.	5.00
Skupaj	\$331.50

Tajništvo J. S. Z.

Sodrugom v Clevelandu.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narodnem domu. Sodrug, prihajate redno na seje in pridobivate mu novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

SLOVENCEM PRIPOROČAMO

KAVARNO

MERKUR

3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL. (V bližini urada SNPJ in Proletarca.)

FINA KUHNJA IN POSTREŽBA.

KARL GLASER, lastnik.

Pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORNICI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00.

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILL.

"New Leader"

angleški socialistični tednik.

Izhaja v New Yorku. Naročnina \$2 na leto, \$1 na pol leta. Najboljše urevanje angleški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga čita.

Naročite si ga tudi vi. Naročnino zanj sprejema "Proletarce".

Borba za osamosvojitve Indije od Anglije

(Nadaljevanje s 1. strani.)

glede Indije bolj odrejenega stališča. Levo krilo delavske stranke, zapopadeno v neodvisni delavski stranki, hoče, da se vlada izreče za aspiracije indijskih nacionalistov. Če bi to storila, dobi v zbornici nezaupnico od konservativno-liberalne večine, in Indiji ne bi bilo s tem prav nič pomagano. Velika večina Angležev hoče, da Indija ostane v njihovi federaciji. Anglija je odvisna od kolonij, njena moč bazira na njih, in njena bodočnost je v njih. Ako je sedanja taktika delavske vlade glede Indije v danih razmerah pravilna, bo pokazala bodočnost. Proti nacionalističnemu gibanju je indijska vlada z odobrenjem Londona uvedla nasilne mere. Omejila je svobodo tiska popolnoma, prepoveduje demonstracije in aretirala veliko vodilnih nacionalistov. To je za delavsko vlado zelo neprijetno toda imela je pristati v te metode ali pa odstopiti. Mnogi so mnenja, da bi bilo slednje zanj najboljši izhod, drugi pa dokazujejo, da bi se s tem med ljudstvom diskreditirala; vzelo bi mnogo let predno si bi zopet pridobila njegove simpatije. Dejstvo je, da je v zelo kočljivem položaju, pa naj stori že to ali ono. Namen vlade je uvesti v administracijo Indije velike reforme in jo priversti na

May His Tribe Increase

It is just about safe to say that if Ramsay MacDonald had not been the premier of England, the naval conference at London would have busted up in a disagreement, as the naval conference at Geneva in 1927 did. There was no Socialist premier at the Geneva conference.

It takes a Socialist to breathe the right spirit into such a conference.

At the time when MacDonald had his first short fling at the premiership, in 1924, Europe was at swords' point. The allies couldn't agree with Germany, nor with Russia, nor with each other. MacDonald's first act was to recognize Russia. He then proceeded to put a new and pacific spirit into the international situation. Immediately peace stock shot upward and Mars' stock went down to new low levels, lower than it had ever been.

It stayed there as long as Ramsay was premier.

After his brief premiership ended, things went wrong again. A stupid raid, made by the Baldwin government, ended the recognition of Russia. The other nations began their cynical jockeying once more. It was in such an atmosphere that the Geneva conference was held. It ended in disagreement, and a naval race ensued.

With the reassumption of the premiership by MacDonald, in 1929, he again infused a new spirit into the international situation overnight.

Russia was again recognized. He visited America and told this country it could have parity heaped up and running over, whereas the pessimists had been saying that war between the United States and England was inevitable. The London conference was called. It did not get far with disarmament, but it was successful in stopping the race of naval armament which was endangering the peace of the world even more than it is usually endangered by the very existence of capitalism and imperialism.

For this, the world can thank Ramsay MacDonald, the British Labor party, and the Socialists of the world.

Now if Ramsay can put the same spirit into the situation in India, and bring order and harmony out of the chaos there, he will have performed another miracle.—Milwaukee Leader.

CHEERS OR JEERS?

BY NORMAN THOMAS

How hard shall we cheer for the results of the London Naval Conference? Shall we cheer at all? The answer depends pretty much upon the point of view. If you believe that this is the same world where nations show the same good faith which is expected of decent individuals, then the results of the London Conference must seem like a bad and hypocritical joke. The five naval powers who alone have navies big enough to matter, all of them signers of a treaty outlawing war, parted with only a three power treaty on the most vital points, with little or no actual reduction of the navies achieved, and with embittered relations between France and Italy.

But if you remember that this is a crazy world where nations have not hitherto been bound by standards of decent individuals, then you may admit that on the whole some progress has been made. While there is not actual reduction of navies, at least not of the American navy, as the result of the Conference, President Hoover and Secretary Stimson have no trouble in showing that the maximum figures fixed in the three power treaty are below the lowest discussed at Geneva, and well below the lowest conceivable figures if instead of a treaty we were to have a naval race. There is, as far as England, Japan and the United States are concerned, a definite trace to the fear, suspicion and hate, which a naval race would have engendered. To be sure, the unsettled quarrel between France and Italy may yet upset the apple cart, since Great Britain in some form or other will reserve the right to increase her navy beyond the present terms of the treaty under pressure of competition by the European powers. It is to be hoped that good sense and the poverty of Italy will avert this misfortune.

In the complex rivalry of the Powers it is difficult to apportion guilt for the partial failure of the Conference, from which more was hoped. Our own country is certainly not guiltless. Our Representatives rejected British overtures, looking to the complete abolition of battleships. They were moreover very slow in giving any assurance that we would consult with other nations, in case any nation violated the Kellogg Pact. When our belated assurance was given, it notably cleared the air, and allayed French suspicions of our purpose. Even so, France wanted from Britain a more binding military alliance than Britain had any right to give, so that Secretary Stimson's offer of a consultative Pact was not written into the Treaty for die-hard Senators to tilt at. Nevertheless the whole episode shows how hard it is to advance on the road to disarmament without also advancing on the road toward the community of nations. Meanwhile, every gain in disarmament helps. We Americans can go farther than the Treaty, if we remember that there is no good reason under the sun why we have to build as many ships as the Treaty allows us.

Not for Him.

Patriotic Old Firebrand—And if you drill religiously every day, my boy, when the next war comes you might be—
Not So Enthusiastic—Uhuh, I know—the unknown soldier.

Rumors of War Against Soviet Russia

From the Continent of Europe come all sorts of rumors regarding war with Soviet Russia. These rumors seem to be worrying Poland more than any other nation. The reason for this is that if such a war did come Poland would be one of the first nations in Europe to feel the brunt of it. As it is, Poland's fear of this war has for years caused her to spend more money on her army than she would otherwise. Former foreign minister Dmowski, who signed the Versailles treaty on behalf of Poland, has recently denounced the "War Mongers" in Europe, saying that neither Poland nor Soviet Russia wants war, but it is the outside "influences that are playing for intervention in Russia". Dmowski paid his respect to the hypocrisy of those who are using the religious issue for their own sinister purposes. He says that these commercial persons for their own reason "now profess to be ardent Christians and protectors of the faith." In reality they are "irreligious and unscrupulous people." Dmowski claims that western European nations are trying to use Poland as a tool and would push her into a war with Russia if they could. He asks sarcastically, "Why not risk a little war to the last drop of Polish blood?"

German Women Students

No fewer than 15,060 German women are now attending the German universities and institutes of higher education, out of a total enrollment of 98,000 students, which is in marked contrast to the total of scarcely 3,000 women who were admitted to university lectures in the year prior to the war.

As many as 2,079 women are now studying at the University of Berlin, 1,367 at that of Munich, 827 at the University of Cologne, and 682 in Hamburg. The South German universities are also popular, there being 1,202 women in Bonn, and 865 in Freiburg.

It is interesting to note that 194 of the total are studying theology in contrast to 11 who were preparing for the church in 1912, while 1,511 women are now studying political economy and law.

The medicine 3,141 women are dedicating themselves, while over 10,000 have registered with the various philosophical faculties—in the latter group being included all women who are fitting themselves for teaching and desire a general education. There is even one in Munich who is seeking to become a veterinary surgeon.

When one remembers that the universities were not wholly opened to women until the war came and that the first high school for girls was not established until 1885, when the Victoria Lycee was founded in Berlin thanks largely to the English-born Empress Frederick, the increased number of women seeking higher degrees in Germany seems nothing less than astounding.—The Nation.

A Challenge

We challenge the country to try this plan for only five years: Throw open the industries. Organize production socially. Cut out all useless labor. Invite the workers in to work. Pay them enough to live well and wholesomely. Pay no one a profit. Allow for all necessary overhead. Work for the common good.

At the end of five years strike a balance.

If it cannot be shown that our country has gained materially, economically, ethically and morally far above any five years under capitalism, then you will have one argument against Socialism. You haven't any now. — Milwaukee Leader.

FOREARMED.

Jones—Waiter, here's a half dollar.

Waiter—Thank you, sir. I suppose you want me to reserve a table for you?

Jones—No, I don't. I shall come in here in about 10 minutes with two ladies and I want you to tell me that all the tables are engaged.

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

May Day celebrations in Chicago were by far the best held in recent years. Club No. 1 J. S. F. was sponsor of these festivities for the Yugoslavs at the S. N. P. J. Hall with a good attendance. A varied program topped by Bernard Shaw's "Annajanska, The Bolshevik Empress", and string music by our young Serbian Comrades were well received. Clarence Senior, Geo Maslach, Josko Oven and Charles Pogorelec made appropriate addresses. At the University of Chicago 550 students gathered to listen to Clarence Darrow, McAlister Coleman and Clarence Senior. This mass meeting was arranged by the Socialist Club and the Liberal Club of the University of Chicago. What to us was the most encouraging sign, however, is that the Douglas Park Labor Lyceum was taxed with an overflowing crowd. This latter meeting was prepared by the Cook County Socialist Party. The Amalgamated Clothing Workers Union of Chicago drew a big attendance at their May First concert and program.

Even the out of town reports showed increased interest in Labor's only true Holiday. Our club at Detroit had a splendid attendance. Norman Thomas made an effective address in Cleveland. The Federation of S. N. P. J. lodges at Kansas held a lively meeting. All over the country good results have been recorded. And the combined forces of Socialist and Labor organizations of New York City, Reading, Pa. and Milwaukee, Wis. exceeded all the others.

Working conditions are miserable throughout the country. It is doubtful if they are as bad in any other locality as they are in the section of Kansas where so many of our Yugoslavs have settled. What few mines are still operating are idle so many days of the week that they have driven our people to desperation. Yet our nationals are still waiting and hoping for the change that will give them a chance to earn a living. Brave people that they are. Fighting the same battles they have started a couple of decades ago. Howat with his reorganized U. M. W. is their shining light and we urge our folks to support the new leaders and their organizations.

Our 32 page May Day and Silver Jubilee edition has received favorable comments from every section to which it was mailed. O. A. Kennedy, State Secretary of the Socialist Party of Utah says, "hats off to Proletarec and the Federation". He sends greetings and winds up by saying, "Long

life, more power and still greater success to you all."

Our calendar is now marked for May 30, 31 and June 1. And underneath we have written Detroit, Mich. Twenty four clubs, three district organizations and ten lodges have already sent in the names of their delegates for the Convention of the Yugoslav Socialist Federation. We feel confident that his number will be increased in the next ten days which will permit us to say that it will be the best convention of the Federation since the World War.

You have heard of the Ham Bone Chewers before. Their's is a purpose to promote good fellowship amongst us in Chicago. On May 24th they are scheduled to give you some real enjoyment. It is their turn to run a good dance. A May Dance at that. Everybody come.

Svetozar Banovec, our well known tenor soloist, will hold his next Chicago concert on Sunday May 18 at the Orchestra Hall. It will be the first opportunity the American public will have of hearing Banovec. Orchestra Hall is located in the loop of Chicago and is used to a great extent for just such purposes.

The Russian Trade

Under The Five Year State Plan, which is now rapidly being materialized in Soviet Russia, last year's total import of foreign goods was to amount to about Five Hundred Million Dollars. The estimate for 1932-33 is Eight Hundred Fifty Million Dollars. Not that all this trade can be turned to one country. But even a substantial part of it would make much difference to American business and would spell a considerable improvement in the employment situation in this country. For much lesser market possibilities and so-called industrial outlets, countries have gone to war, have spent amounts of money larger than the above to win those wars and have spared no human lives in the prosecution of such wars. The Department of State need not fight wars to obtain the Russian trade. It only needs to conquer political prejudices of its own and in the immediate surroundings and to change a policy which has become economically unsound and politically absurd. Of course, modern states dominated by the powers that be, prefer waging wars on nations to taking issue with political prejudices. The latter requires intelligence. The former can be done by force.—Advance.

INHUMAN CONDITIONS IN AMERICAN JAILS

THE SOCIALIST PARTY AT WORK

Senior Reports on Western Trip

The meeting of the National Executive Committee, on the Pacific Coast has been a great boon to the movement in several respects according to the report of secretary Senior.

In all 110 meetings, distributed as follows, were addressed:
Comrade Hillquit 12, Oneal 15, Maurer 19, Hoan 24, Senior 40.

The publicity attendant upon the trip was read by millions of subscribers of capitalist dailies who would not have read a word about Socialist activities otherwise. The folder in the office which contains clippings about the trip shows thousands of inches on Socialism and the party's work.

One new state organization was brought into the party probably three new locals will result and the national secretary had conferences with numerous state and local secretaries about the party work.

Every member of the committee was extremely heartened by the activity seen on the trip. It shows us that there is a great deal more going on than we hear about in the national office, said Senior, "and that a strong and virile movement is being built up."

"One of the most encouraging signs seen was the growth in interest in Socialism among young people.

A younger group coming into the party in the west is going to assure that more initiative will be present and that the Socialist party will again become a political factor in the western cities, as it now is in some eastern cities.

"The west was once the backbone of the Socialist movement. Unless I am mistaken it will again become the section of the United States most conspicuous for its struggles for economic and political independence," Senior says in closing his statement.

Two New Socialist Mayors

Another of the many indications of a turn in the tide is the election of two Socialist mayors in Wisconsin at the municipal elections last week. R. I. Anderson, a machinist of Iola, Wisconsin, was elected mayor of that city while Rae Weaver, a printer, was elected mayor of Beaver Dam Wisconsin.

Massachusetts

Comrade Alfred Baker Lewis has received credentials from the Central Labor Union of Boston to visit the local unions and speak to them on the subject of unemployment and distribute the unemployment insurance leaflet of the party.

The Massachusetts state convention will be held on June 22nd.

Minnesota

The Duluth Socialist have been very militantly at work in trying to force the city council to deal with the unemployment situation by immediate construction of a number of projects which they have suggested. The projects include a city hospital, a municipal auditorium, a sewage disposal plant, road improvements and other public work. The plan of action was so well worked out that it challenged the attention of the entire community.

The attempts by the local Communists to break up the Socialist meeting when Clarence Senior spoke last week has acted very unfavorably against them. Several Socialists who have been flirting with the Communists were thoroughly cured and the community of Duluth is roused against the rowdiness and gangster tactics of the Communists.

Montana

A new local has been organized in Miles City and there are prospects of organizing a colored branch. Comrade James D. Graham, state secretary, reports fifty-five applications to join the party. A vast amount of literature has been distributed in both eastern and western Montana and the party meetings held for Hoan and Maurer have helped in getting publicity and members.

Pennsylvania

Three University of Pittsburgh students were arrested for distributing leaflets announcing the meeting for James H. Maurer, when he spoke on unemployment in Pittsburgh, recently. The students were held without allowing them to communicate with lawyers or friends for over five hours before they were released. They were members of the intercollegiate chapter of the League for Industrial Democracy.

Wisconsin

The Socialists of Racine and Kenosha are outling an intensive program of activity and propaganda for May, June, July and August. Wm. R. Snow, former state secretary of Illinois is now the organizer for these two cities. Street meetings are to be held. The Y. P. S. L. is to be strengthened and a full ticket for the fall election is to be put in the field. A joint Kenosha-Racine picnic is to be held this summer.

Prodigious Power in Sunlight

The sun is the world's chief source of energy. All the vast stores of energy buried in coal and oil deposits was captured from the sunlight by the chlorophyll of green leaves. According to Prof. Fred M. Delano, the energy of the sunlight which falls upon the earth each day is equivalent to that obtainable from 80,000,000,000 tons of coal.

A single day's sunshine "would run all the factories, railway trains and steamships of the world for 20,000 years" if it could all be captured and utilized.

Good Health.

Clearing the Court.

It was an Irish official who once convulsed a court. He was ordered to clear the room. In a tremendous voice he boomed:
"Now then, all ye blackguards that isn't lawyers leave the court."